

www.facebook.com/UngarischeVereinigungBerlin

www.ungarn-in-berlin.de

XXI. évfolyam – 40. szám

2015/16. tél – ára: 2,00 euró

Berlini

HÍRADÓ

Magyar Egyesület Berlin e.V.

Dr. Trócsányi László, a tárca vezetője:

Kihívások a magyar igazságügyi politika és az ismét önállóvá vált Igazságügyi Minisztérium előtt

Kérem, engedjék meg, hogy először is tisztelettel köszöntsem az idén 25 éves jubileumát ünneplő Magyar Egyesületet, és megköszönjem azt a lehetőséget, hogy tájékoztathatom Önöket az általam vezetett tárca munkájáról, legfontosabb terveiről.

1. Az önálló Igazságügyi Minisztérium

Amikor a 2014. évi országgyűlési választások után abban a megtiszteltetésben lettem részes, hogy Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke felkért az igazságügyi miniszteri feladatok ellátására, két pontban foglalta össze elvárásait. Azt kérte tőlem, hogy őrököljek Magyarország alkotmányos identitása és az Alaptörvény érvényesülése felett, továbbá védjem Magyarországot és a magyar érdekeket.

Mint a magyar és európai alkotmányos értékek továbbadására hivatott egyetemi oktató és mint egykori alkotmánybíró, mindig is küldetésemnek vallottam az alkotmányosság védelmét. Óriási lehetőség és felelősség is egyben, hogy miniszterként is alkalmam nyílik, ha úgy tesz, a gyakorlatban is, e küldetés folytatására, az általam

vallott értékek képviselőjére. Hozzá kell tennem, hogy brüsszeli, majd párizsi magyar nagykövetségem arra is módomban volt, hogy hazám érdekeit képviseljem fontos európai fővárosokban, ahol nemcsak az adott ország és polgárai megismerésével és megértésével kaptam életre szóló ajándékot, hanem komoly tapasztalatokat szerezhettem hazám értékeinek közvetítésében, a kétoldalú kapcsolatok ápolásában és Magyarország, valamint polgárai érdekeinek védelmében. Ez a feladat egyszerre kívánt nagyfokú empátiát, diplomáciai érzéket és nyitottságot, ugyanakkor – ha kellett – megalkuvás nélküli következetességet. A hivatalba lépésem óta eltelt valamivel több mint egy évben nem ritkán kamatoztathattam is e tapasztalatokat.

Amikor átvettem a hosszú évek óta először ismét önállóvá vált igazságügyi minisztérium vezetését, a minisztérium szervezetének és feladatainak kialakításakor elsődlegesnek tartottam, hogy egy olyan „jogászmisztérium” jöjjön létre, amely megfelelő tudás, tapasztalatok és elhivatottság birtokában képes megfelelni az elvárásoknak. A jogalkotásnak a kormányzati munkában betöltött kiemelkedő szerepe, továbbá az igazságügyi szervezetrendszerrel történő hatékony együttműködés, valamint a nemzeti érdekek hatékony képviselete az európai és egyéb nemzetközi fórumok előtt megkívánta, hogy önálló igazságügyi minisztérium jöjjön létre, amely kialakítja és végrehajtja a kormány igazságügyi politikáját.

A hagyományos igazságügyi, klasszikus jogalkotási feladatkörökön túl a tárcahoz került az európai uniós ügyek koordinációja, az ország képviseletében való közreműködés az európai fórumok, így különösen az Európai Bíróság, illetve az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt. A kormányzati ciklusban igen jelentős kodifikációs feladatokat kell elvégeznünk, élükön a magánjogi, a büntetőjogi, a közigazgatási eljárásjogi és a közigazgatási perrendtartási kódexek kodifikációjával. E nagy

(Folytatás a 4. oldalon)

Egyesületünk 25 éves jubileumi ünnepe

Idén immár 25 esztendeje annak, hogy az NDK-ban bekövetkezett változások folytán Németország két része újra egyesülhetett. A megváltozott jogrendszer alapján lehetőségessé vált a korábbi NDK területén, hogy az emberek szabadon szerveződjenek, egyesületeket hozzanak létre. Így tettek a Berlin keleti részén élő magyarok is: létrehozták a Magyar Egyesületet, amely ily módon 2015-ben ugyancsak 25 éves lett.

Ebből az alkalomból március 28-án a berlini Magyar Nagykövetségen ünnepi keretek között megemlékeztünk Egyesületünk 25 éves történetéről, a kezdetekről, kiemelkedő programokról, jeles vendégekről, élményekben gazdag kirándulásainkról stb. *Dr. Hetey László* elnök üdvözlő beszédében mindezeket felidézte a jelenlévőkben, majd *Hans-Ulrich Moritz* elnökhelyettes képes prezentációban foglalta össze az egyesületi életet, így eszébe juttatván a tagságnak a nemegyszer felmerülő kérdésre, a *hogy is volt csak?-ra* a választ...

Ezen az emlékezetes esten személyesen jelen volt házigazdaként *dr. Czukor József* nagykövet, valamint *dr. Karsai Katalin* követasszony is. A nagykövet meleg szavakban szólt az egybegyűltekhez, gratulált nekünk az egyesület 25 éves jubileuma alkalmából, és kiemelte azokat az érdekeket, amiket egyesületünk, tagjaink a német-magyar kapcsolatok kiépítése, valamint a magyar nyelv és kultúra ápolása terén szereztek.

Vendégünk volt több berlini és brandenburgi baráti szervezet mellett *dr. Klement Kornél*, a Németországi Magyar Szervezetek Szövetségének (BUOD) elnöke is, aki – a BUOD-archívumot szorgalmasan átkutatva – köszöntőjében az ott talált, a Magyar Egyesület tevékenységére utaló nyomokat frapáns módon csokorba szedte.

Jelen volt nagy örömünkre Magyarországról, Tatáról, *Rigó Erik* tiszteletbeli tagunk, aki maga is – még a 90-es években – igen érdekes előadással gazdagította egyesületi életünket.

Kedves meglepetést szerzett a berlini Apáczai Csere János Cserkész-

csapat tagjainak fellépése, akik a *Konthur* házaspár vezetésével könnyed és lendületes műsorral kedveskedtek a közönségnek. Ehhez *Bartha Ágoston* ismert tekerőlantos művész is hozzájárult, aki még a későbbi, fogadás alatti játékaival is emelte az ünnepi est hangulatát.

Ezt követően eljött a program fénypontja: *Dr. Czukor* nagykövet ismét a mikrofonhoz lépett, és a sokéves kiváló egyesületi munkát elismerő laudáció felolvasása után Magyarország Köztársasági Elnöke, *Áder János* által adományozott kitüntetés, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét adta át *dr. Hetey László* elnöknek.

Laci meghatottan megköszönte a magasrangú kitüntetés, egyben leszögezte, hogy az ezzel elismert széles körű kulturális munkáját nem végezhette volna el sem az egyesület vezetősége, sem saját kedves családja aktív támogatása nélkül. Egyben bejelentette, hogy ünnepünkre megjelent a *Berlini Híradó* jubileumi száma, amelynek vezércikke *Áder János* ünnepi köszöntője, és amely-

ben részletesen visszaemlékezünk a 25 év sok-sok érdekes eseményére.

Az estet csoportfotók készítése, majd a vacsorával egybekötött fogadáson a szép 25 év emlékeit felidéző kellemes csevegés követte.

Ez a jubileumi est az alkalomhoz igen

méltó találkozó volt. Köszönetet mondtunk minden szervezőnek, különösen *dr. Czukor* nagykövetnek és a Magyar Nagykövetség munkatársainak is.

Hans-Ulrich Moritz

Felső kép:

A cserkészcsapat
lendületes fellépése

Alsó fotó:

Egyesületünk vezetősége
a kitüntetés után

dr. Czukor József nagykövettel
és *dr. Karsai Katalin* követasszonnyal

Tisztújítás áprilisban

E számunk tartalmából:

25

éves a Magyar Egyesület:
Folytatjuk interjúsorozatunkat
dr. Molnárné Jobbágy Máriával,
Pompéry Judittal
és Robotka Józseffel

×

Részletes riportok júniusi
felvidéki kirándulásunkról

×

További beszámolók egyesületi
életünkről a 2., 3., 16., 17.,
20. és 21. oldalon

×

Maren Schoening: Das
deutsch-ungarische Jugendwerk

×

Rejtvény

×

Mogyorósi Géza írásai

×

Inhalte dieser Ausgabe
auf Deutsch

2015. április 25-én, egy hónappal a jeles jubileumi est után (*cikkünket lásd a második oldalon*) tisztújító közgyűlésre került sor a Collegium Hungaricumban. A közgyűlés az esedékes beszámolókkal kezdődött: Dr. Hetey László az egyesület és annak vezetősége elmúlt egy évi tevékenységét tekintette át, Rademacher Irén a pénztárbeszámolót adta elő, majd Szabó László a revíziós bizottság jelentését tartotta meg. Rövid vita után a közgyűlés felmentette a vezetőséget, és megkezdődhetett a Magyar Egyesületünk új vezető szerveinek a megválasztása.

Dr. Hetey László, aki 15 évig állt az Egyesület élén, leköszönt posztjáról, nem vállalta még egyszer a jelölést. Így végül nem teljesen új, hanem csupán néhány funkcióban megváltozott összetételű vezetőséget és revíziós bizottságot választottunk.

A fenti fényképen mindenki látható, akinek bizalmat szavazott a tagság:

Vezetőség: Hans-Ulrich Moritz (elnök), dr. Molnárné Jobbágy Mária (elnökhelyettes), Zurbuchen Mária (1. titkár), Steppat Teréz (2. titkár), Rademacher Irén (pénztáros), valamint dr. Hetey László (tiszteltbeli elnök)

Revíziós bizottság: Szabó László (elnök), Urban Mária és Hercegfalvi Judit (tagok)

Hans-Ulrich Moritz

Kedves Olvasónk!

A 25 éves jubileum még tart. Ezért folytatjuk az előző számban Szirmai Barbara volt Kőrösi Csoma Sándor ösztöndíjasunk által megkezdett interjúsorozatot – a mostani berlini KCSP ösztöndíjossal mint kérdező féllel (*lenti fotónk*). Szettele Katinka – bár nem közvetlenül a Magyar Egyesülethez jött, hanem a Brunsvik Tár-

sasághoz és a berlini cserkészekhez – már ideérkezésekor felvette a kapcsolatot velünk is, így nagyon jó együttműködés alakult ki az Egyesület és Katinka között.

Az interjúk mellett számos egyéb cikket is az ő neve jegyez. Májusig lesz Berlinben, de hadd köszönjük meg már most a hasznos munkáját, amely januárban még irodalmi esttel is bővül (*lásd a programunkat a lap közepén*).

Ugyanakkor még a Híradó is jubileumhoz érkezett: 20 éves lett. Ebből az alkalmából műsoros Törzsasztalt tartottunk novemberben, amelyen Mogyorósi Géza és Robotka József beszélgetett a Berlini Híradó megszületéséről. Szerkesztőségünk Gézát sokévi háziszervezői tevékenységét megköszönve most „külső munkatárssá” léptette elő (*lásd az impresszumban*).

Apropó impresszum. A lap szerkesztősége kissé átalakult. Dr. Hetey Lászlótól a korábbi felelős szerkesztői feladatokat Hans-Ulrich Moritz vette át, a szerkesztőség többi tagja pedig Urban Mária – ebben nincs változás –, dr. Molnárné Jobbágy Mária és Volker Zurbuchen.

A 40. számhoz pedig kellemes olvasást kívánunk!

(Dr. Trócsányi cikkének folytatása a címlapról)

volumenű jogalkotási feladatok rendszerszemléletet, valamint a társadalompolitikai célokkal kapcsolatos tudatosságot és felelősséget igényelnek. Az új, szakpolitikusok által vezetett „jogászmisztérium” nyitott a párbeszédre mind a hazai jogásztársadalommal, mind

Kihívások

a magyar igazságügyi politika és az ismét önállóvá vált Igazságügyi Minisztérium előtt

a nemzetközi kollégákkal. A szervezet felállításakor egyrészt a házban már meglévő tudásra és tapasztalatokra alapoztam, másrészt olyan munkatársaknak adtam bizonyítási lehetőséget, akik a jogász hivatásrendek különböző területeinek kimagasló tudású művelőiként vagy az alkotmányos értékek hazai és nemzetközi közvetítőiként jelentős tapasztalatokkal rendelkeznek. Működésünk során fokozottan támaszkodni szeretnénk más országok, így kiemelten a hazánk szempontjából oly fontos Németország szabályozási és végrehajtási tapasztalataira. Nem véletlen, hogy immár két ízben látogattam el Berlinbe, ahol módomban volt tartalmas eszmecsereket folytatni a szövetségi kormányban ülő partnereimmel, a német jogásztársadalom és tudomány jeles képviselőivel. E látogatások alkalmával megismerhettem a berlini magyarságot is érdeklő kérdéseket.

2. Az igazságügyi politika céljai, alapértékei

Az igazságügyi politika alapvető célja kettős: egyszerre törekszik a magyar alkotmányos identitás védelmére és az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom növelésére.

A magyar állam és nemzet alkotmányos hagyományai önálló európai értéket képviselnek, amelyek alkotmányos identitásunk kifejezéseként az Alaptörvény szabály- és értékrendszerében öltöttek testet. Az Alaptörvény kimondja, hogy Magyarország független, demokratikus jogállam. Független, mert nemzetközi kapcsolataiban önállóan jár el és Alaptörvényét szuverén módon határozza meg. Jogrendszere alakításában azonban figyelemmel van nemzetközi és európai uniós tagságából fakadó kötelezettségeire is. Magyarország demokratikus ország, ahol a népfelség elvéből következően a politikai hatalom forrása a nép, a többségi elv mellett érvényesülnek a kisebbségek jogai, és az állam tiszteletben tartja az egyén veleszületett jogait. Magyarország egyben jogállam is, ahol a jog uralma megvalósul, a közhatalom gyakorlása joghoz kötött, az állam működése az államhatalmi ágak megosztásának elvére épül, biztosított a bírósághoz fordulás joga, a törvény előtti egyenlőség, a diszkrimináció elleni védelem, valamint kiépült és hatékonyan működik az alapjogok védelmét szolgáló intézményrendszer.

Az igazságügyi politika fent összefoglalt alapértékeiből következik annak felelőssége is, hogy a felmerülő társadalmi problémákra transzparens módon, a társadalom – és tegyük hozzá, a nemzetközi, illetve európai közösség – számára is elfogadható megoldást

találjon. Ennek során a társadalmi igazságosságra kell törekedni, a jog uralmának érvényesítése mellett.

3. Az igazságügyi politika területei

a) Az igazságügyi miniszternek feladata, hogy őröködjön az alapjogok érvényre jutása felett, melynek során biztosítani kell az egyéni és a közösségi érdekek összhangját.

b) A kormány igazságügyi politikájának alapköve az alkotmányosság, ezért az igazságügyi miniszter nyilatkozik a jogszabálytervezetek alkotmányosságáról. A jogszabályok előkészítése során törekedni kell a transzparenciára és elő kell segíteni, hogy ebben a munkában a szélesebb nyilvánosság is részt vehessen. Kiemelt hangsúlyt kell helyezni a jogász hivatásrendek tapasztalatainak hasznosítására. A társadalmi részvétel jogát – és a kormány oldaláról e véleménynyilvánítási lehetőség biztosítására irányuló kötelezettséget – Magyarországon törvény mondja ki. Az általam vezetett tárca kezdetől fogva alapvető fontosságúnak tekinti e szabályok betartását és ezen túlmutatóan is konzultációkra törekedett a nagyobb súlyú jogalkotási folyamatokban. Rendszeresen szervezünk ötpárti konzultációkat a kiemelkedő jelentőségű jogalkotási kérdésekben a parlamenti pártok szakpolitikusainak részvételével (legutóbb az új eljárás kódexek koncepcióiról, illetve az új egyházügyi törvény kapcsán).

c) Fontos, hogy az Alaptörvényben meghatározott tisztességes eljárás követelménye ne csak az eljárás tisztességére, nyilvánosságára és észszerű határidejére vonatkozzon, hanem abból a döntés tisztességére (elsősorban jogszerűségére, de a társadalmi igazságérzetnek való megfelelésére is) vonatkozó elvárás is megvalósuljon.

d) Kiemelten fontosnak tartom a jogászképzés színvonalának emelését, a jogász hivatás védelmét és a jogász identitástudat növelését, egy értékorientált, elkötelezett, pártatlan, független jogásztípus kinevelését.

e) Európai uniós vonatkozásban a joguralom követelménye kettős megközelítésben értelmezhető: az Európai Unió kötelező aktusait be kell tartani, ugyanakkor ezek megalkotása és az EU intézményei egyedi döntéseinek elfogadása során is érvényesülnie kell a jog uralmának. Magyarország elkötelezett az európai együttműködésben, érdekelt annak sikerében, azonban ennek során sem tévesztendő szem elől a magyar alkotmányos identitás védelme. Törekedni kell arra, hogy a döntések a szubszidiaritás elvének megfelelően szülessenek meg, és hazánknak aktívan részt is kell vennie az uniós jogalkotásban.

4. A Minisztérium aktuális feladatai

Az Igazságügyi Minisztérium komoly jogalkotási feladatokat tűzött maga elé. Nem öncélú ez a törekvés, hanem jelentős társadalmi, politikai, illetőleg jogászszakmai igényeken alapul. Mint láthattuk, az igazságügyi politika egyik, alapvetően fontos célja az igazságügyi területtel szembeni közbizalom megerősítése. Szükségesnek tartjuk a közigazgatási és bírósági eljárások gyorsabbá és hatékonyabbá tételét, miközben nem

sérülhetnek az eljárás résztvevőinek garanciális jogosítványai. Mindez feltételezi az eljárásrendek újraszabályozását, amelyben át kell gondolni az eljárás alanyainak szerepét is. A hatékonyság és az időszerűség követelménye nem egyszerűen az eljárási határidők rövidítését jelenti, hanem azt is, hogy meggyőző és az érintettek számára is elfogadható döntések szülessenek. Mindezen alapelvek mentén folyik az új, kiemelkedő fontosságú eljárási jogszabályok, így a polgári és közigazgatási perrendtartás és az általános közigazgatási eljárási törvény, valamint az új büntetőeljárás kódex kidolgozása. A szabályozási koncepciókat a Kormány már elfogadta, a kodifikációs munka befejezését és a törvényjavaslatok Országgyűlés elé terjesztését a parlament tavaszi ülészakán tervezzük.

A jogalkotás feladata, hogy reagáljon a társadalmi, gazdasági viszonyok változásaira, a társadalom igényeire is. Ennek keretében került sor – többek között – a devizakölcsönök forintosítására és a fair banki eljárások szabályozására vonatkozó, úgynevezett devizatörvények megalkotására vagy a magáncsőd Németországban már jól ismert intézményének törvényi bevezetésére. Ezen törvények közös célja volt a gazdasági válság miatt kilátástalan helyzetbe, adósságszapszába került emberek megsegítése és a hitelezés gyakorlatának felelősségteljes irányba terelése, aminek elmaradása mindenki számára hosszú távú káros következményekkel járt volna.

Ugyancsak kiemelkedő jogalkotási feladatként jelentkezett a több ponton támadott hatályos egyházügyi törvény átfogó módosítása. Az érintett társtárcákkal kidolgozott javaslatot több körben egyeztetettük a magyarországi egyházakkal, a tervezetet társadalmi vitára bocsátottuk, és ötpárti egyeztetést is tartottunk a parlamenti pártokkal. Az új szabályozás egyrészt eleget kíván tenni az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatából következő módosítási igényeknek, továbbá célja, hogy a lehetséges legszélesebb körben biztosítsa a lelkiismereti és vallásszabadság érvényesülését, az egyházak önrendelkezési jogát és egyenjogúságát, valamint az állam semlegességét. Az új szabályozás alapján az állam együttműködik a vallási közösségekkel és a törvényben foglaltak, illetve megállapodás alapján közreműködik a közcélú tevékenységek finanszírozásában is. A közfeladatok ellátását alapul vevő támogatási rendszer a német egyházügyi szabályozás nemzetközi fórumokon elismert jó tapasztalataira is támaszkodik. Célunk egy olyan szabályozás volt, amely a nemzeti hagyományok érvényesítése mellett megnyugtató módon zárja le a jelenlegi magyar egyházügyi szabályozással kapcsolatos

vitákat. Ennek érdekében megszűnik az Országgyűlés szerepe az egyházi „elismerésben”, a vallási közösségek ezután bírósági nyilvántartásba vétellel nyerik el jogi személyiségüket, egyházi státuszukat. A javaslat biztosítja a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot, valamint, hogy semmilyen vallási közösség ne kerülhessen az eddiginél rosszabb helyzetbe. A szabályozás megoldást kíván nyújtani azon, ténylegesen vallási tevékenységet végző vallási közösségek helyzetére is, amelyek korábban elvesztették egyházi státuszukat. A javaslat egy további egyházi kategória, a nyilvántartásba vett egyház és így egy háromszintű egyházi szervezetrendszer bevezetésével (vallási egyesület, nyilvántartásba vett egyház és bejegyzett egyház) könnyebbé teszi az egyházi státusz elérését a kisebb vallási közösségek számára is.

Kiemelt feladatként jelentkezett az Igazságügyi Minisztérium munkájában is a tömeges migráció, ami kardinális közös európai politikai, biztonsági, alkotmányjogi és emberi jogi kérdéseket vetett fel. Mint alkotmányjogász, elsősorban erről az oldalról közelítem meg a kérdéskört. Amikor 2004. május 1-jén hazánk az Európai Unió tagjává vált, része lettünk egy olyan politikai közösségnek, amelyben Európa jövőjét láttuk. A tagságnak – nyilvánvaló előnyei mellett – a terheiből is részt kell vállalnunk: erről szól az európai eszme. Amikor az Unió tagjává váltunk, a magyar állam lemondott bizonyos jogosítványairól. Hadd emlékeztessenek e

keretek között egy rendkívül fontos tételre, amelyet már alkotmánybíróként is vallottam: „Amikor a tagállamok a szuverenitásukból fakadó hatáskörök egy részét vagy annak gyakorlását átruházták a közösségi (uniós) szervekre, nem mondtak le államiségük, szuverenitásuk

(Folytatás a 6. oldalon)

(Dr. Trócsányi cikkének folytatása az 5. oldalról)
 és függetlenségük lényegéről, államrendjük alapjainak szabad meghatározásáról. A tagállamok megtartották alkotmányuk azon alapelvei feletti szabad rendelkezési jogukat, amelyek nélkülözhetetlenek az államiság, az alkotmányos identitás fenntartásához. "Ezt az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikke is tartalmazza, kimondva, hogy az „Unió tiszteletben tartja a tagállamok [...] nemzeti identitását“.

Vannak olyan államok, például Németország is ilyen, ahol ezen „alkotmányos mag“ külön és konkrétan meghatározott. Olyan elemek szerepelnek benne, mint a hadsereg bevetéséről való döntés, a büntetőjogi hatáskörök, a szociálpolitikai prioritások vagy a kulturálisan fontos döntések, ideértve az iskolarendszert, a családjogot, avagy a vallási közösségek státuszát érintő alapvető döntéseket és – álláspontom szerint – a bevándorláspolitikát is. Magam is úgy vélem, hogy a közös európai értékek megtartása mellett e területek mindig is a nemzeti jogalkotó kezében maradnak és kell is maradniuk, mert ebből fakad az a szuverenitás, az az egység, amelynek megbecsülése esetén minden állam értéként – és nem szolgálai módon – léphet be egy közösségbe, maga is hozzájárulva így az adott közösség gyarapodásához.

Ez a kérdés az állami szuverenitás olyan alapvető eleme, amelyet nem ruházott át Magyarország senkire, és amelyből adódó felelősségét vállalva – az európai közösségben velünk osztozó barátainkkal szemben tett vállalásainknak is megfelelően – cselekednünk kellett és kell a schengeni külső határaink védelme érdekében, tiszteletben tartva egyúttal a menekültekkel szemben fennálló nemzetközi és uniós kötelezettségeinket.

Hónapok óta példátlan bevándorlási nyomás nehezedik Európára és benne Magyarországra. Csak idén eddig több mint 200 ezer menekült érkezett Magyarországra. Hazánk Németország után a második legtöbb kérelmezőt regisztrálta.

A közép-európai országokon, így országunkon is, nehezen lehetne számon kérni a menekülők származási országaiban kialakult instabilitást, amely a mostani migrációs hullámokhoz vezetett. Ebben minket ugyan felelősség nem terhel, mégis vállalnunk kell, hogy a nemzetközi jogi kötelezettségeinket betartjuk. Alaptörvényünknek megfelelően az állam alapvető feladata polgárainak védelme, a rend és a biztonság garantálása, a szuverenitás megőrzése és az országhatárok védelme. Ezen alkotmányos kötelezettség kiegészül az Európai Unió és polgárai biztonságának védelme érdekében vállalt uniós jogi vállalásainkkal. Az európai és a magyar polgárok számára megteremtett biztonságot nem gyengíthetjük, ide értve többek között a schengeni rendszert, a határok védelmét, a közbiztonságot. A mostani válság azzal a közvetlen veszéllyel is fenyeget, hogy az egész schengeni rendszer megrendül. Emellett azonban a bajba jutott, másról segítséget nem remélhető embereket sem hagyhatjuk magukra, meg kell tehát

felelnünk a nemzetközi humanitárius elvárásoknak is.

A tömeges bevándorlás kapcsán ne tévesszük azonban össze a pusztán gazdasági célú bevándorlást a humanitárius kényszerből történő bevándorlással. Ez utóbbiak esetében Magyarország európai uniós tagállamként és a

Kihívások

a magyar igazságügyi politika és az ismét önállóvá vált Igazságügyi Minisztérium előtt

nemzetközi menekültügyi egyezmények részes államaiként köteles minden olyan eljárást és bánásmódot biztosítani, amit a vonatkozó nemzetközi egyezmények és uniós szabályok előírnak számunkra. A menekültek problémáinak elsődleges kezelésére hivatott nemzetközi, európai és nemzeti szintű jogszabályok többsége azonban évekkkel, évtizedekkel korábban, eltérő helyzetben született, így egyes normák esetében korrekcióra van szükség (pl. a dublini rendszer sem volt felkészülve annak idején milliók bevándorlásának kezelésére).

Egyértelmű, hogy közös uniós fellépésre van szükség, ugyanakkor mindenkinek látnia kell, hogy az Unió egyelőre képtelen egységes és hatékony, hosszú távra szóló választ adni e tömeges bevándorlásra, az európai polgárokat ennek kapcsán leginkább közvetlenül érintő biztonsági és szociális kérdésekre. Magyarország a közös megoldások, a szolidaritás pártján áll, ugyanakkor az érdemi és hatékony közös megoldások hiányában (jóllehet Magyarország több hatékony megoldási javaslatot is tett erre) rá volt kényszerítve, hogy határai megerősítésével nemzeti szinten cselekedjen, és tegye meg a közös szabályok betartásához és betartatásához szükséges intézkedéseket. Emiatt azután több igazságtalan támadás érte Magyarországot. A biztonság, a migrációs hullám szabályozott keretek között tartása és az uniós külső határok védelme, valamint a regisztrációs kötelezettségeink betartása érdekében kétségtelenül olyan megoldások bevezetésére kényszerültünk, amelyek nemcsak költséggel járnak (amelyhez Magyarország tizedannyi forrást kapott, mint más menekültválság által sújtott tagállamok), hanem nem kívánt és nem keresett bel- és külpolitikai feszültségekkel is. Minderre pedig az kényszerítette rá Magyarországot, hogy más tagállamok nem tettek eleget vállalt kötelezettségeiknek.

Csak olyan európai megoldás segítheti elő a kérdés rendezését, amellyel a nemzeti parlamentek egyet tudnak érteni, ugyanis a probléma kezelése összefügg az egyes államok alkotmányos identitásával, így a tagállamok akarata nélkül nem hozható döntés ilyen jelentős ügyekben. Bízom abban, hogy idővel határozatok és a Schengenen belüli határellenőrzés nélkül is garantálható lesz az európai térség biztonsága. Hiszek továbbá abban is, hogy közös és hatékony megoldást találunk a ténylegesen védelemre szorulóknak megsegítésére, a meneküléseiket kiváltó és visszatérésüket akadályozó okok mielőbbi megszüntetésére is.

Das Deutsch-Ungarische Jugendwerk

Die Wiedervereinigung Deutschlands und die Überwindung der europäischen Teilung 1989/90 bleiben untrennbar verbunden mit der ungarischen Initiative zur Öffnung des Eisernen Vorhangs. Auch 25 Jahre danach empfinden viele Deutsche eine tiefe Dankbarkeit und Zuneigung gegenüber Ungarn.

Am 18. März 2015 haben Persönlichkeiten aus Politik, Wirtschaft, Kultur und Sport beider Länder die Initiative ergriffen und in der Tradition der langen und freundschaftlichen Verbundenheit eine Deutsch-Ungarische Einrichtung zur Förderung des Jugendaustauschs, ein Jugendwerk, gegründet (Foto unten).

Aufgaben des Jugendwerkes

Mit dem Jugendwerk wollen wir einen Beitrag dazu leisten, die 1992 von der damaligen Familienministerin Angela Merkel unterschriebene Vereinbarung über jugendpolitische Zusammenarbeit stärker mit Leben zu füllen.

Wir haben uns die Aufgabe gesetzt, Beziehungen zwischen Kindern, Jugendlichen, jungen Erwachsenen und für die Jugendarbeit Verantwortlichen in beiden Ländern zu fördern. Dieses soll durch gegenseitige Treffen, Austausch im schulischen, kirchlichen, universitären, sportlichen und kulturellen Bereich, mit Sprachkursen, Sportbegegnungen und beruflichen Praktika erfolgen. Darüber hinaus wollen wir Fachseminare und Forschungsarbeiten initiieren und fördern. Das Jugend-

werk wird die gegenseitige Vermittlung der Kultur der Partnerländer fördern, interkulturelles Lernen unterstützen sowie mit gemeinsamen Projekten für bürgerschaftliches Engagement werben und damit junge Menschen für die besondere Verantwortung Deutschlands und Ungarns in Europa sensibilisieren.

Ein Beitrag zum besseren gegenseitigen Verständnis ist das Erlernen der Sprache der Partnerländer. Wir werden daher junge Menschen motivieren, sich die Sprache des anderen Landes anzueignen. Im Mittelpunkt aller vom Jugendwerk geförderter Aktivitäten und Programme steht stets die gegenseitige Begegnung von jungen Menschen in Deutschland und Ungarn.

Das Jugendwerk ist ein eingetragener Verein mit Sitz in Berlin und einem Kontaktbüro in Budapest. Der Verein wird in seiner Arbeit von einem Kuratorium beraten und unterstützt. Dem Kuratorium gehören namhafte Persönlichkeiten aus beiden Ländern an, u.a. Katalin Novák, Staatsministerin für Familie und Jugend im Ministerium für Humanressourcen, Gergely Pröhle, ehemaliger Botschafter in Deutschland und stellv. Staatssekretär im Ministerium für Humanressourcen, Kristóf Altusz, stellv. Staatssekretär im Ministerium für Auswärtiges und Außenhandel, Dr. Zsuzsanna Breier, Hessische Staatssekretärin a.D., Dr. Gergely Gulyás, Vizepräsident der Ungarischen Nationalversammlung, Dr. Erzsébet Knab, Audi Hungaria Motor Kft., Dale

Martin, Präsident der Deutsch-Ungarischen Handelskammer, Dr. Hans-Peter Friedrich, MdB, Bundesminister a.D., stellv. Fraktionsvorsitzender, Dr. Christian Wagner, Staatsminister a.D.,

Impressionen von der Start-up-Konferenz. Foto: Miklós Vargha

Markus Meckel, Außenminister a.D., Präsident des Volksbundes Deutsche Kriegsgräberfürsorge, Reinhard Grindel, MdB und Martin Biesel, Staatssekretär a.D., Air Berlin.

Die Gründung eines Vereins erfordert eine Vielzahl formaler Anforderungen, die der Vorstand in diesem Jahr bewältigt hat. Wir konnten auch erste Projekte erfolgreich durchführen. Dazu zählen ein gemeinsames Sommercamp mit deutschen und ungarischen Jugendlichen sowie eine Start-up-Konferenz am 16.11.2015. Für Februar 2016 ist in Zusammenarbeit mit der deutschsprachigen Andrassy-Universität in Budapest eine Konferenz zu dem aktuellen Thema „Werte: deine, meine, unsere“ geplant. Diese Konferenz soll ein Auftakt zu einem regelmäßigen Dialogformat sein, das jungen Leuten eine Plattform zum regelmäßigen Austausch und zur Bildung eines Netzwerkes bietet.

Weitere Informationen finden Sie auf unserer Internetseite:
www.deutsch-ungarisches-jugendwerk.de
 oder auf unserer Facebook-Seite.

Maren Schoening, Vorsitzende

Kortárs magyar táncfesztivál Berlinben

December 7. és 12. között immáron második alkalommal rendeztek kortárs magyar táncfesztivált Berlinben. A rendezvényről, az előadásokról, a kortárs tánc műfaji sajátosságairól a fesztivál projektvezetőjét, Harmati Ágotát kérdeztem.

Sz.K.: *Melyek a kortárs tánc sajátosságai, hogyan látja ezt a műfajt?*

H.Á.: A kortárs tánc az emberi testet mint eszközt használja, a test pedig nagyon sokféle módon lehet kifejező eszköze egy művésznek. A mozgáson keresztül mutat be valamit, szabad, kísérletező formában. Ez a mozgás már felszabadult, elszakadt a klasszikus balett figuráitól, már nem követi annak elemeit. Ha valaki először vesz részt kortárs táncelőadáson, akkor elsöre talán meghökken, hiszen olyan megdöbbentő, provokatív dolgokkal is találkozhat, amikre egyáltalán nem számított. A fesztivál Hodworks című nyitó darabjában, amelyet Hód Adriennek, nemzetközi szinten is az egyik legelismertebb koreográfusnak a rendezésében láthatunk, például nagyon kemény, szinte agresszívnek mondható jelenetek vannak. Részben meztelenül játszanak a táncosok, ami pedig szintén nagyon erős benyomásokat vált ki a nézőben.

Sz.K.: *Ez lesz a második kortárs magyar táncfesztivál Berlinben. Kinek a kezdeményezése és miért pont a német fővárost választották helyszínül?*

H.Á.: Azt lehet mondani, hogy ma Berlin Európa kulturális fővárosa. A kortárs tánc itt nagyon erős, ezért is tartottuk jó ötletnek ide szervezni, a DOC 11 pedig az egyik legszínvonalasabb hely a kortárs tánc tekintetében.

A tavalyi volt az első magyar táncfesztivál, nem is számítottunk rá, hogy ilyen sokan eljönnek, hiszen rengeteg kortárs táncprodukció van Berlinben. Ezért is voltunk meglepve, amikor már az első napon kétszer annyi látogató érkezett, mint amennyit a terem be tudott fogadni. A sajtóban is nagyon jó volt a fogadtatás, nagyon sok pozitív visszajelzést kaptunk a szakmai újságíróktól, koreográfusoktól, táncosoktól, ami mind megerősített minket, hogy továbbra is megrendezzük ezt a fesztivált.

A projekt tulajdonképp a budapesti Bakelit Multi Art Center kezdemé-

nyezése, ami kulturális központként eleve sok kortárs táncosnak nyújt próba- és előadáshelyet. Mivel a kortárs tánc terén amúgy is rengeteg a nemzetközi kooperáció, hiszen a tánc az egyik legnemzetközibb művészeti műfaj, ezért azt gondoltuk, külföldön is megmutatjuk magunkat.

Sz.K.: *Mi alapján válogatják be a darabokat a fesztivál programjába?*

H.Á.: A Bakelit zsűrije választotta ki a produkciókat. Nem akartunk a különböző irányvonalak közül egyet se kiemelni, vagy azt képviselni, hanem olyan darabokat próbáltunk kiválasztani, amelyek visszaadják a jelenlegi kortárs tánc sokszínűségét.

Sz.K.: *Van-e valamiféle vezérfonal, ami az előadásokat összeköti?*

H.Á.: A tematikát nézve nincs vezérfonal, tehát nem olyan darabokat választunk, amelyek a szociális problémákat elemzik, vagy amelyek kifejezetten a szerelemről szólnak. De ha vezérfonalat keresünk, akkor azt tudnám mondani, hogy idén is a rendkívül kreatív, gazdag formanyelvvel dolgozó társulatokat választottuk ki, az ő előadásaik kerülnek bemutatásra.

Sz.K.: *Felismerhető bármiféle nemzeti sajátosság ezekben a táncokban?*

H.Á.: A kortárs tánc annyira nemzetközi műfaj, hogy nagyon nehéz nemzeti sajátosságokat találni, nem is lehet ennek alapján összehasonlítani őket. Talán azt lehet mondani, hogy Magyarországon gyakrabban fel-

bukkannak még az ún. narratív struktúrák a darabokban. Ilyen például a Kristóf Ágota magyar származású író műve alapján készült Nagy füzet című előadás is, ami az ún. physical theatre műfajába tartozik, tehát átmenetet képez a színház és a tánc között. Ez az előadás tehát egy narratív struktúrát követ, van története, amire külföldön már kevésbé találni példát. A nemzeti sajátosságot még talán abban lehetne megragadni, hogy a magyar darabokban még mindig egyfajta sötétség és pesszimizmus jellemző.

Sz.K.: *Rendeznek máshol is Európában ilyen nagyszabású magyar táncprojektet?*

H.Á.: Még nem, legalábbis a kortárs tánc terén máshol még nem rendeztek, bár a Bakelit minden évben helyet ad az L1 nemzetközi táncfesztiválnak, amelyet a közel 15 éve működő L1 egyesület szervez. A Bakelit legnagyobb előnye ugyanis, hogy egy helyen rendelkezik színházi előadóteremmel, próbatermekkel és szállással. Ezen kívül nagy a belmagassága, így különleges produkciókra is alkalmas. Talán ezért is van, hogy nagyon sok kortárs táncos a Bakelitben talál otthonára.

Forrás: kintelek.hu (Szettele Katinka)

Kapcsolódj be a kintelek.hu munkájába!

Ha külföldön élsz, érdekel a sajtó, szívesen írsz, filmezel, fotózol (netán van már médiában szerzett tapasztalatod, de ez egyáltalán nem fontos), és szívesen csatlakoznál a kintelek.hu csapatához, akkor keress bennünket a kintelekinfo@gmail.com e-mail címen.

Szívesen várunk mindenkit, aki úgy gondolja, hogy tevékenységével segíteni tudja ezt a kezdeményezést.

A dorján Attila kiállítása Berlinben

A berlini Magyar Nagykövetségen rendezték azt a kiállítást, ahová október 13-án ellátogattam. Mivel a kortárs festészetben nem vagyok jártas, ezért a megnyitót követően magától a művésztől kértem támpontokat a művei befogadásához.

Az épületbe pontban hatkor engedtek be minket, így Adorján Attilával együtt léptünk a kivilágított galériaterembe, ahol a művész nagyméretű olajfestményei fogadtak. Első ránézésre talán mindenkinek az tűnt fel, mennyire fotószerűek a képek, ami a hagyományos technika újszerű alkalmazását jelenti, ezáltal már önmagában is felkeltve a figyelmet.

Dr. Karsai Katalin követasszony beszédét követően Martin Suppan galériatulajdonos méltatta Adorján Attila művészetét, kiemelve, hogy a festő e technikával évi 22-24 képet tud megalkotni, tehát művei értéke sajátos hiperrealista látásmódján kívül a részletek hosszadalmas, alapos kidolgozásában is rejlik.

A kiállított képeken néhány kivétellel kizárólag nők szerepeltek. Ez a téma tehát elsődleges a művész számára, ahogy a divat is központi szerephez jut festményein. A kifutón ábrázolt nők öltözetükkel egy adott történelmi időt, életstílust, társadalmi réteget képviselnek, a festmény ebben az esetben tehát egy korszak lenyomata kíván lenni, és azt magas művészi színvonalon megőrizni, bemutatni. Volt azonban néhány elvontabb, absztraktabb kép is, ami hosszabb elidőzésre készítette az embert. Ilyen például a *Floating* című, meztelen nőalakot ábrázoló festmény, ahol a börtönként magasodó fák előterében a lebegő női test képe már-már spirituális dimenziókat nyit. Ehhez kapcsolódik az alábbi, *Reflection III* címet viselő darab is, amely nem előzmény nélküli; a tükörkép-motívum ugyanis visszatérő elem a festő műveiben.

Adorján Attila olaj, vászon és ecset egymásrahatásában hozza létre azt a kiállítási tárgyat, ami látszólag a valóságot modellezi, ám annak valójában saját, belső élete van. Ez a működés leginkább az alkotás során nyilvánul meg, amikor mintegy magát festi a kép, az alkotó épp csak azt érzékeli, amikor az utolsó ecsetvonást megtette és elkészült a festmény.

A művész a testet, formát, alakot „belső látásával” gyúrja össze, majd azt a vásznon megjeleníti. Elmondása szerint nincs egy konkrét arc, amit megfest, minden nőalakot belülről, saját fantáziája szerint alkot, aszerint, ami épp érdekli. Az ágy mellett guggoló nőt nézve például megkapó az ábrázolás érzékenysége, ami abba az intim világba ad bepillantást, amikor – ahogy ő fogalmazott – egy nő magában van.

A művész ihletét régi képekből, magazinokból meríti, de a jövőben már modellekkel tervez dolgozni. Ezt a korszakát, amelyet valóban a nő és a divat témájával lehet fémjelezni, lezártnak tekint. Most már a természet részletgazdagsága foglalkoztatja, valamint a testnek elemibb, nyersebb ábrázolása, amelynek egy-egy részlete – elképzelve szerint – a teljes vásznat is kitölti majd.

Szettele Katinka

Jubileumi interjú VI.

Dr. Molnárné Jobbágy Máriaival – készítette: Szettele Katinka

Hogyan élted meg az 1956-os eseményeket?

A forradalom kitörésekor, tizenkét évesen néztem, hogy hogyan verik le a csillagot a kecskeméti állomás előtti parkban az orosz emlékműről, és hogy zúgnak végig a tankok a kecskeméti körúton. Ez mind a mai napig megmaradt az emlékezetemben.

Nem terveztétek elhagyni az országot?

Nem. Bár a környezetünkben sokan disszidáltak, és több osztálytársam is elindult egyedül külföldre. De akkoriban született a húgom, így apám azt mondta, hogy három leányával ő nem hagyja el az otthonát. Tehát maradtunk.

Hogyan lettél vegyészmérnök, miért ezt a szakmát választottad?

Apám mondta, hogy olyan szakmát tanuljak, amit később, egy esetleges rendszerváltás után is hasznosítani tudok. Tulajdonképp kémia tanáromon keresztül nagyon megszerettem a kémiát, és így választottam a Vegyészmérnöki Kart a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Hogyan alakult tovább az életed?

Igyekeztem az egyetemen jól tanulni, hogy szüleimnek ne okozzak nagy anyagi megterhelést, így elnyertem az egyetemen a Népköztársasági Ösztöndíjat. Első munkahelyem az MTA SZTAKI kutatóintézetének Folyamatirányítási Osztálya volt, ahol a Péti Nitrogénművek ammónia üzemének számítógépes folyamatirányításában mint tudományos munkatárs dolgozhattam. Ezt a munkát angol nyelven kellett elvégeznem, mert a dán Haldor Topsoe cég munkatársai szolgáltatták a komputeres programok nagy részét. A férjemet is ekkortájt ismertem meg, ugyanis angol nyelvvizsgára akartam felkészülni, és őt ajánlották. A találkozásból azonban nem angol

óra, hanem szerelem lett, és '69-ben összeházasodtunk. Jugoszláviába mentünk nászútra, a család azt hitte, nem jövünk vissza. De mi nem terveztünk emigrálni, sem akkor, sem amikor később meghívtak Dániába ösztöndíjként vagy Angliába, Svédországba előadást tartani.

Hogyan kerültél mégis Németországba?

A férjem 1980-ban rákos beteg lett. Egy kísérleti operációra Buffalóba, Amerikába vittem, de az sem segített. Miután 1982 májusában a hét és a kilenc éves kisfiunkkal özvegyen maradtam, eldöntöttem, hogy férjem mintájára én is megcsinálom a doktorimat. Erre a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán került sor a desztilláció elméleti alapjainak számítógépes modellezéséből.¹ Amikor 1984-ben Prágában egy konferencián előadást tartottam, egy dortmundi professzor meghívott egy német kutatási projektbe.² Így miután befejeztem a doktorimat, egy éves meghívást kaptam a Dortmundi Egyetemre, Németországba, amely azután összesen három és fél éves kutatási munkává bővült.

Innentől lettél világutazó?

Tulajdonképp igen. Németországból megnyílt a világ előttem. A Dortmundi Egyetemen lehetőségem volt a kutatási területem kiszélesítésére, doktori munkák elméleti támogatására. Dortmundból aztán sikerült egy holland cég (DSM) szabadalmi osztályájának vezetőjével szerződést kötni, amely kapcsán megbíztak egy újabb kutatási munkával. Itt fizikokémiai elválasztási modelleket készítettem a német és a hollandiai üzemi adatbázisokkal összekapcsolva. Azután meghívtak Lisszabonba, Párizsba, Norvégiába, illetve a koppenhágai műszaki egyetemmel is volt egy három hónapos kutatási szerződés. Mindezeket a munkákat természetesen angol

Tavaszi óta a Magyar Egyesület alelnöke, májusban Zehlendorfba kalauzolta a városismereti séta résztvevőit. Jókedélyű, vidám, nyitott személyiség, vegyészmérnök, világutazó. 30 éve él Németországban, beszélgetésünk során gyermekkoráról, szakmai pályafutásáról, életpasztalatairól kérdeztem.

Milyen volt a gyermekkorod Magyarországon?

Kassán születtem, ott szolgált apám a második világháború alatt, majd miután a Délvidékre küldték, a családnak is el kellett hagynia a várost. Négy hónapos voltam, amikor útnak indultunk édesanyámmal, nővéremmel és nagyanyámmal egy katonai szerelvényen Roßlauba, egy német városba menekültünk, ahonnan a város bombázását és az oroszok bevonulását követően hazatértünk. A család Kecskemétre került, én pedig ott nőttem fel és ott is érettségiztem a Bányai Júlia Gimnáziumban 1962-ben.

Melyek a legkedvesebb emlékeid?

Négyéves koromban édesapám testvéremmel együtt bevitt a Tisza közepébe és megtanított a hátúszásra, amit ő a legfontosabb úszásnemnek tartott. Később pedig evezni kezdtünk. Rendszeresen jártunk biciklivel a Tiszára sátrazni, majd később nyarainkat a Dunán kajakozással töltöttük. Valószínűleg ezekre az élményekre vezethető vissza, hogy gyerekkoromban matróz szerettem volna lenni.

¹ Gőz-folyadék egyensúlyok számítása nagyobb nyomásokon állapotegyenletekkel poláris komponenseket is tartalmazó elegyekre

² Gázoldhatósági Termodinamikai Adatbázis elkészítése a Dortmundi Datenbank (DDB) részére

nyelven folytattam és publikáltam. Ezekre a hivatalos utakra többnyire gyermekeimet is vittem magammal.

A dortmundi egyetemi tartózkodásom végéhez közeledve azt ajánlották, hogy menjek Nyugat-Berlinbe, és vegyek részt egy kémiai biztonságtechnikai cég megalapításán.

Hogyan döntöttél?

Elfogadtam ezt az új álláslehetőséget, így kerültünk gyerekeimmel az akkori Nyugat-Berlinbe 1988 nyarán. Mivel eddig munkaviszonyban álltam az MTA SZTAKI-val, megkérve nyeztem, hogy tartsák fenn továbbra is a munkaviszonyomat Magyarországon. A kérésemet visszautasították, így kénytelen voltam 20 éves munkaviszonyom felmondásával távozni.

Hogyan alakult az életed Nyugat-Berlinben?

Kezdetben sok nehézséggel kellett megküzdenünk. Munkavállalási és tartózkodási engedélyeket kellett beszereznem a nyugat-berlini hatóságoktól, a munkámat pedig már kizárólag német nyelven kellett végezni. Mint gyermekeimet egyedül nevelő anya az új munkakör mellett új iskolákat és lakást kellett találnom Berlinben, ami annak idején nem volt könnyű feladat. Szakmai szem-

pontból szerencsém volt, mert nagyon érdekes feladatokat kaptam. Ezek igen újszerű és izgalmas váll-

kozásnak és egyben kihívásnak is számítottak, amiket szívesen vállaltam, bár igen sok felkészüléssel és tanulással járt. Először a DEGAS cég³ felépítésén dolgoztam egy évig, ahol tűz- és robbanás-megelőzési, ill. védelmi módszerek kidolgozása, továbbá rizikóanalízis készítése volt a feladatom gyógyszergyári üzemek számára. Ebben az időben baráti köröm igen elcsodálkozott, hogy nő létemre ennyire veszélyes feladatokkal foglalkozom. Ugyanitt elkészítettük az IBM Deutschland cég és a berlini műszaki egye-

tem egyik környezetvédelmi intézetével együttműködve az első számítógépes környezetvédelmi szakértői rendszert „ALEXSYS”⁴ néven. 1989 nyarától azonban már tudományos munkatársként a berlini Német Szövetségi Anyagkutató és -vizsgáló Intézetnél (BAM) kezdehettem meg a munkámat

Milyen feladatokkal bíztak meg?

A CHEMSAFE kémiai biztonságtechnikai adatbázis számára készítettem számítógépes modelleket. Ebben a kutatási projektben két további intézet is részt vett: Frankfurt am Main-ból, ill. Braunschweighból, továbbá szövetségi minisztériumok, intézmények és nagyvállalatok is anyagi támogatásban részesítették a projektet hosszú éveken keresztül. Ezek a munkák már nemcsak Németország, hanem a nemzetközi kutások és alkalmazások számára is érdekesek voltak, így lehetőségem nyílt európai, USA-beli és ázsiai konferenciákon előadni. Itt kiemelném az egyik japán utamat, ahol 1998-ban a Mitsubishi Chemical Co.-nál tartottam egy két és fél napos szemináriumot tizennégy biztonságtechnikai

menedzser számára. Közben kineveztek a Kémiai Biztonságtechnikai Információs Rendszerek munkacsoport vezetőjének, majd magyar, orosz, amerikai és román intézetekkel is sikerült közös kutatást megvalósítani. Így került sor például arra, hogy a Budapesti Műszaki Egyetemen több doktori munkába is bekapcsolódtam. Továbbá munkatársaimmal két szakkönyvet is megjelentettünk német, ill. angol nyelven. A 2009-es nyugdíjazásomig tehát a BAM dolgozója voltam.

Voltak más felkéréseid is szakmai témában?

Több mellékállásom mellett kiemelném azt, hogy öt évig tanítottam a berlini Beuth Hochschule-ban (korábbi nevén TFH-n) számítástechnikát. Ezután pedig meghívtak többhetes kutatásra vendégprofesszorként a Texas A&M, College Station-i egyetemének biztonságtechnikai intézetébe⁵, ahol két évig doktori és kutatási munkák tanácsadójaként, előadóként tevékenykedtem. Itt kértek fel többek között arra, hogy írjak egy fejezetet egy neves amerikai szakmai könyv 4. kiadásába.⁶ A köztes időben egy német-egyiptomi kétoldalú együttműködési projektben is részt vettem Kairóban, ahol veszélyes kémiai anyagok UN GHS szerinti besorolását oktattam az ipari vezetőknek a környezetvédelmi intézettel együttműködve. Majd 2012-ben egy biztonságtechnikai nemzetközi konferenciára hívtak meg előadóként Nanjingba. Shanghaiban pedig a Maritim Egyetemen tartottam előadást, majd 2014-ben egy pekingi nemzetközi konferencián Németországot nemzetközi tanácsadó bizottsági tagként képviselve szintén meghívott előadó voltam.

Mire marad még időd a szakmai munka mellett?

Korábban minden szabadidőmet a gyerekeimmel töltöttem. Ez most is így van, hogy ha kell valamit

³ Német Üzembiztonságtechnikai Társaság

⁴ Informations- und Expertensystem für Altlasten

⁵ Mary Kay O'Connor Process Safety Center (MKOPSC)

⁶ Lees' Loss Prevention in the Process Industries, Elsevier

(A dr. Molnárné J. Máriával folytatott interjú folytatása a 11. oldalról)

segítenem az unokáimnál, ott vagyok, de azért most már többnyire a saját szórakozásomra is utazgatok. Emellett most még sokat sportolok, például nordic walkingozok egy csoporttal, melynek tagjait múlt nyáron Budapestre vittem. Nagy örömmre szolgált megmutatni a fővárost, és miután a program olyan jól sikerült, felkértek, hogy jövőre is szervezzek egy kirándulást a vulkanikus félszigeten, Methanában, Görögországban. Ezenkívül szívesen részt veszek még a berlini kulturális rendezvényeken is.

Hogyan hatott rád a német közeg?

Nagyon tetszik a sokszínűség, a befogadóképesség, a viszonzást nem váró segítőkészség. A pontosság, megbízhatóság és a németekre jellemző jó szervezőképesség. Sok mindent átvettem ezekből a tulajdonságokból, és el is várom sokszor a környezetemtől, hogy így viselkedjenek. Szakmailag pedig mindig is jó volt azt érezni, hogy egy nagy ország polgárát komolyan veszik, és kiemelkedően fontos feladatokkal is megbíznak.

Hogyan látod Magyarországot?

Örülök, hogy Magyarország jól fejlődik, és Budapest különösen szép világvárossá nőtte ki magát. Sajnálom azonban, hogy politikai témákban vérre menő viták folynak, még családokon belül is. Én úgy látom, hogy otthon még nem dolgozták fel a múltat, ezért nehéz a jövőről képet alkotniuk. Olyan jövőképet kellene adni a fiatalságnak, hogy elhiggyék, hogy lehet és érdemes is otthon élni („Yes, we can“), mert nagyon sok tehetséges fiatal él Magyarországon.

Hogyan kerültél kapcsolatba az egyesülettel?

Már amikor Nyugat-Berlinbe jöttem, kerestem a magyar kapcsolatokat, részt vettem a Kolónia néhány rendezvényén, később pedig megismertem a Magyar Házat, aminek nagyon tetszettek a színvonalas programjai. Körülbelül a 90-es évek óta vagyok kapcsolatban az egyesülettel is, tavasszal pedig elvállaltam az alelnöki tisztséget. Örültem a feladatnak, hogy rám gondoltak, és hogy úgy érezték, szükség van rám.

Vadászjelenetek Waidmannslustban

Jubileumi interjú VII: Pompéry Judit – készítette: Szettele Katinka

Pompéry Judit, a Berlini Szalon háziasszonya, eddig a kárpát-medencei népviselet-gyűjteménye kapcsán ismert.

Ezúttal a szalonnak otthont adó vadászlakról, a szalon működéséről, német-magyar kultúráról, mentalitásbeli különbségekről beszélgettünk.

Rendhagyó villában laktok. A története is ilyen szokatlan?

A műemlékvédelem alatt álló ház 1891-ben épült. (Az aktákba való betekintéskor tudtam meg például,

hogy a szomszédos Zabel-Krüger-Damm az építési engedélyt kiadó hajdani lübarsi polgármester nevével viseli.) Az építtető, a Sophienstraße-i hajdani varrógépgyáros, Julius Mehlich, igazoltan szenvedélyes vadász volt. Nyilván nem véletlen, hogy vadászlakát (hétvégi nyaralóját, ahol ő maga sose lakott) a fővároson kívül a mai természetvédelmi övezet akkoriban mocsaras, ligetes, vadászatra kiválóan alkalmas vidékén építtette. Különböző vadászjelenetek őrzik ennek emlékét a négy évszaktól a plafonon. A környékbeli északberliniek mindmáig „die Hundevilla” néven emlegetik a házat, mivel szemközt a mai gyerekjátszótér

helyén egykor a vadászkutya-tenyésztő tulajdonos kutyaóljai álltak. A házról 1893-ban a „Baugewerkszeitung” építészeti szaklapban megjelent egy részletes leírás. Utóbbi és az ott publikált rézkarc adta a szakmai támpontot a későbbi restaurálásokhoz. Mi 1981-ben vettük meg az akkor már erősen javításra szoruló épületet, egyben kértük annak műemlékvédelem alá helyezését. A szakhatóság támogatta a restaurálását, de sok mindent elő is írt, többek között közvetlen elődeink hozzá nem értő, modernizáló renoválásainak bűneit el kellett tüntetni és visszaalakítani az eredeti állapotnak megfelelően. A restaurálás több lépésben történt és még mindig nincs befejezve – ahogyan soha nem is lesz kész, hisz egy régi házban mindig akad valami javítanivaló.

Gondoltad-e, hogy a ház egyszer majd a berlini kulturális élet egyik színtere lesz? Nem ezzel a szándékkal vettük, ez menet közben alakult így. A Szalont a hetvenes évek elején – még az én Berlinbe kerülésem előtt – atyai barátom, Balla Bálint hozta létre. Bálint éveken keresztül nagy erőfeszítéssel és önfeláldozással ápolta a kapcsolatot a magyarországi és a

Fenti felvétel: interjúalanyunk Muskát Lászlóval, a Nemzeti Színház művészeti főtítkárával beszélget. Alatta rézkarc Pompéryék házával.

határon túli magyar értelmiségiekkel. Úgy találta, hogy az idevetődött szellemi potenciállal nemcsak barátilag lenne jó eszmét cserélni, hanem gondolataikat a Nyugat-Berlinben élő magyarok számára is hozzáférhetővé kellene tenni. Így feleségével lakásukba vendégeket vendégekre hívtak, éveig otthont biztosítván az esteknek. Ha arra érdemes ember fordult meg Berlinben, akkor összegyűltünk „rá” Bálintéknál. Az előadók gyakran a nyugat-berlini DAAD vagy a Wissenschaftscolleg ösztöndíjasai voltak.

Hogyan került át hozzátok a Szalon?

Később rendszeresültek az alkalmak, és én is bekapcsolódtam. Közben nőtt az érdeklődők száma. Ezért úgy alakítottuk, hogy a téli eseményeket – több hely lévén – nálunk tartottuk, míg a nyárit továbbra is Bálintéknál, ahol ki tudtunk menni a teraszra. Egy idő után a helyszín végérvényesen a mi házuk lett, majd Bálint a szervezési feladatokat, végül az egész szalont átruházta rám.

Miért éppen Szalon?

A szalontradíció Európában 300 éves múltra tekint vissza. Nem véletlen, hogy a fiatal Liszt legnagyobb sikereit Béctől Párizsig az arisztokrata szalonokban aratta és ez a kapcsolatrendszer eredményezte a további meghívásokat. A szalonélet Berlinben a 18-19. század óta szintén nagy kulturális hagyománynak örvend – elsősorban a feltörekvő polgárság jóvoltából. Erre a szellemi örökségre támaszkodik a Berlini Szalon is.

Hogyan alakult a Berlini Szalon további története?

A rendszerváltáskor felmerült a gondolat, hogy az egészet átadhatnánk a Magyar Háznak, hisz az közben az 1990-ben egyesült városban élő összes magyar közös kulturális otthonává vált. Végül elvetettük az ötletet. Nyilvános helyen megrendezésre kerülő kultúresemény rengeteg van a világon. Ezek közös vonása a megosztottság: a szolgáltató a színpadon, a konzumáló a nézőtéren. A szalon más dolog. Kisugárzása, különleges vonzereje éppen privát jellegéből fakad, ahol úgy az előadó, mint a hallgató a házigazda személyes vendége. Itt

nincs választóvonal, zenekari árok, a közönség direkt kapcsolatba kerül a szereplővel, aki „megfogható”, „tapintható”. A közvetlenséget segíti a hivatalos rész befejeztével az átmenet nélküli kötetlen beszélgetés némi bor és harapnivaló mellett. Noha az eseményt mindig én vezetem, a szalon nem csak az én „ügyem”: családtagjaim is hathatósan közreműködnek, akiknek a segítségével nélkül nem tudnám ilyen gördü-

lékenyen, könnyedén lebonyolítani az esteket.

Milyen gyakran van és milyen jellegű a műsor?

Körülbelül negyedévente tartunk szalon-estet, ami arányosan oszlik meg hangverseny és prózai rendezvény között. A repertoár elég széles skálán mozog. Nagy szerencsénk volt/van a berlini DAAD irodalmi ösztöndíjával, ami évtizedeken át szinte minden évben tálcán kínált megannyi tehetséges szerzőt. Tudjuk, hogy aki a magyar kortárs irodalomban nemzetközi rangra szert tett, az azt megelőzően megjárta Berlint: Kertész, Nádas, Esterházy, Kukorelly, Parti Nagy, Végel stb. – valamennyien DAAD-ösztöndíjjal kezdték nyugat-európai pályafutásukat. Eddig két színházi estünk volt – egy-egy monodráma. Ez a szervezés szempontjából külön kihívás. Kimondottan izgalmas belelátni az előkészületekbe (próba, világítás- és hangtechnika stb.), ami elengedhetetlen, hisz minden egyes alkalommal az adott helyszínre kell adaptálni a produkciót. Természetesen nemcsak szerzői estjeink

vannak, bár az irodalom statisztikailag „túlsúlyos”. Ennek ellenére kiegyensúlyozottságra törekszem és ügyelek arra, hogy ne legyen az egymást követő rendezvényeknél műfajbéli ismétlés.

Mi az, ami még nem szerepelt eddig a Berlini Szalon pódiumán?

Biztos akad, de most nem tudnék hirtelen olyat nevének megnevezni. Megfordult már nálunk társadalomtudós, orvos, fizikus, karmester,

újságíró, szociológus, gyűjtő, közgazdász, történész, színházi művészeti főtisztár, zeneszerző, esztéta... Beszélgettem Oplátka András történésszel az 1989-es határnyitásról, Hefty és Verseck újságírókkal az Orbán-kormány és a média viszonyáról, fiatal itt élő magyar értelmiségiekkel az új magyar jelenlétről Berlinben, a Collegium Hungaricum új igazgatójával terveiről, mesélt Kurtág György zenepedagógiáról, de volt nálunk klasszikus kamarazene és dzsesszkoncert is.

Milyen visszajelzéseket kaptál?

Ahhoz képest, hogy házuk legkevésbé sem központi fekvésű, valamint magyar vonatkozásban is elég nagy a berlini konkurencia, estjeink rendszeresen szép számú érdeklődőt vonzanak. Vagyis van rá igény. Jönnek a törzsvendégek, ugyanakkor mindig felbukkannak újjak is. Örömmel konstatalom, hogy a közönség több generáción átívelő. Érdekes, hogy nem csak Berlinben vagyunk ismertek: legutóbb budapesti színházi berkekből

Képünkön Juditnál vendégségben a Wangerin Quartett.

(A Pompéry Judittal folytatott interjú folytatása a 13. oldalról)

hallottam, hogy nagyon klassz, ami nálunk történik. Utóbbi időben két rangos színész is felajánlotta önálló estjét. Pedig a Berlini Szalon holt-

Judit vendége ezúttal Parti Nagy Lajos

biztos nem a világot jelentő deszkák. Az a tény, hogy felkért vendégeim elfogadják a meghívást, miközben honorárium nincs, már önmagában elismerés.

Időközben a Berlini Szalon átvitt értelemben intézménnyé nőtte ki magát. Ezt honorálta a Pro Cultura Hungarica kitüntetés, ami számomra azért is jelentős, mert ezzel olyan tevékenységemet díjazták, ami nem a kenyérkereső szakmám.

Mennyiben érzed küldetésszerűnek a Szalon munkáját?

Nem hiszek a patetikusan hangzatos dolgokban, a haza, a kultúra vagy bármi oltárán hozott áldozatban – a küldetés kifejezés riasztó számomra. Azt gondolom, hogy az ember bármit is tesz, azt elsősorban önmagának teszi. Általában olyan embereket hívok meg, akik engem érdekelnek és azért csinálom, mert élvezem. Ha ez másnak is örömet okoz, akkor az hab a tortán. És hamár, akkor a dolog, a vendég iránti tiszteletből felkészülten, tisztességgel. Ennyi az elkötelezettségem, bár mondható hiúságból fakadó igényességnek is. Semmiképp nem küldetés. Nem akarok misszionálni, senkit semmiről meggyőzni, egyszerűen csak kultúrát közvetítek. Ami, rekapitulálva a történetet, egyszerűen így adódott.

Közvetítés?

Moderálok. Meghívott vendégeim és a közönség között. Igyekszem meg-

érteni és megértetni a lényegét. A közvetítés más téren is lételememmé vált. A tény, hogy nem itt születtem, de ebben az országban élek negyven éve, azzal a képességgel gazdagít, hogy össze tudok hasonlítani: bele-

tudom helyezni a magammal hozott értékeket egy nagyobb össz-képbe. Ez persze nem csak az én érdemem: mindenki, aki felnőttként egy másik kultúrkörbe kerül, úgy régi,

mint új környezete eseményeit automatikusan másként, árnyaltabban látja. Megtanul túllátni a fazék peremén. Tud relativizálni, ami a saját eddig abszolút etalonnak hitt értékeit illeti. Ugyanígy több szempontból, árnyaltabban képes reagálni a környezeti tévhiedelmekre, előítéletekre. A kettős látásmódból szinte kínálkozik számomra egyfajta híd-szerep. Többek között ezért is tartom nagy szerencsémnek, hogy itt élhetek.

Miben nyilvánul meg ez a híd-szerep?

Mondhatnám úgy is, hogy tolmács. Meg tudom magyarázni a magyar oldalon, mitől reagálnak a németek bizonyos dolgokra másként, és fordítva. Konkrét példa: nemzeti sportként minden honfitársunk képes csípőből felsorolni minimum tíz magyar hírességet és hogy azok mit adtak a világnak. (Miközben ezeknek egy része csak hazánkban világhírű, de ezt otthon nem tudják.) Ez a spontán lista európai szemmel nézve értelmetlen, felesleges, melldöngető és groteszk. Mert az „Europäer” nem tudja, hogy egy magyar mellben nagyszerűen megfér egymás mellett két látszólag ellentétes dolog: a büszke nemzeti öntudat (lásd fent: hírességek listája) és egyfajta kisebbségi érzés (nagyszerűségünk ellenére a sors szeszélye folytán folyton vesztesek vagyunk, nagyhatalmak játékszere = „nyomják-Krahácsot-szindróma”). Ez egy nyugat-európai szemében disszonáns, érthetetlen. Mi

imádjuk hangoztatni, hogy mit adtunk a világnak, szeretünk a magunk nagyszerűségére fókuszálni (ami előadásunkban úgy tűnik, mintha mindez a mi személyes teljesítményünk lenne), miközben megfélekedünk arról, hogy a lengyeleknek (avagy román, bolgár, etióp stb.) legalább ugyanekkora listájuk van a talonban. Következésképp a hálátlannak tartott világ nem csak a magyar tízet nem ismeri, a többit sem. De nincs is szükség erre a tudásra, az a nemzeti kisebbségi érzés kompenzálásához kell – a magyaroknak, nem az idegeneknek.

Milyen tudásra lenne szerinted szükség?

Valamilyen apropóból összeírtam egyszer, hogy mi az a 10-10 dolog, amit úgy a magyaroknak, mint a németeknek tudniuk kellene egymásról. Úgy gondolom, teljességgel elhanyagolható a golyóstoll feltalálója, a Nobel-díjasok és a többi. Mindez egyéni teljesítmény – akárcsak az olimpiai győzelem –, az véletlen csak, hogy az illető magyar volt. Ezzel szemben sokkal hasznosabb lenne tudni, hogy Magyarország egy centralizált állam, ahol a 19. században, polgárság nem lévén, a kishatalmú kisebbségből kialakult értelmiség játszotta azt a társadalmi etalon-szerepet, amit a nyugat-európai polgárság. Így nálunk nem alakult ki a polgári gondolkodásmód és a hozzá tartozó felelősségtudat. Többek között emiatt soha nem volt nálunk rendes demokrácia, annak nincsenek hagyományai. Fordítva pedig a magyarok nem tudják, hogy Németország, „a” németek nem központilag, hanem tartományilag működnek: a bajor/szász/poroszlantudat megelőzi a német identitást. A magyarok hajlamosak az identitás fogalmát a nemzetire redukálni, amit mindig a történelemből és a kultúrából eredeztetnek. Ezzel szemben a német öntudat alapja a német gazdaság erejébe, a műszaki színvonalba, a „made-in-Germany” brandbe vetett hit, ők inkább büszkének a működő infrastruktúrára és bürokráciára, a kordában tartott munkanélküliségre, mint Beethovenre és Goethére. Ilyen és ehhez hasonló különbségek ismerete visz közel egymáshoz. És ezekből van még néhány.

Magyar sztárok berlini mentora

Jubileumi interjú VIII: Robotka József – készítette: Mogyorósi Géza

Soroksárról vetette a sors a 70-es évek végén a Német Demokratikus Köztársaságba Robotka Józsefet. Sokunk kedves barátja ő. A berlini fal ledőlése után ötlött fel benne, hogy a Spree-metropolisba hozza diákkora kedvenceit: Koncz Zsuzsát, Bródy Jánost és Tolcsvay Lászlót. Ez utóbbi művészre kicsit hasonlít is a 60 esztendő, örökifjú könnyűzenei menedzser.

Hogyan kerültél Budapestről a fallal kettészelt Berlinbe?

Még 1974-ben keletnémet nőt vettem feleségül, s alapítottunk családot az NDK-ban. Két lányunk született a 80-as években. Aztán ledőlt a berlini fal, és miután az akkori Magyar Kultúra Házában majdnem kizárólag csak komolyzenei hangversenyek voltak, arra gondoltam, hogy milyen jó lenne a másik irányba is lépni. A rock-pop, vagyis a könnyű műfaj izgatott. A mai napig az a hitvallásom, hogy ennek a magyar muzsikának igenis meghatározó helye van az európai zene világában.

Kinek szerveztél legelőször fellépést a Spreenél?

A koncertsorozatot – akkor még közösen az itteni magyar egyesületekkel – 1996-ban Bródy Jánossal kezdtem. A nagy sikerű est után úgy gondoltam, hogy ezt a szervezői tevékenységet folytatni kell, és '98-ban Tolcsvay László lett a vendégünk. Őt a következő esztendőben Presser Gábor követte. Ezek a fellépések stúdiókoncertek voltak, de komoly érdeklődést váltottak ki a német és a magyar publikum körében.

Ha jól tudom, Jóska, Koncz Zsuzsához is régi barátság fűz. Ezt személyesen is megtapasztalhattam a művésznő Tündérország című albumának beszélgetéssel

egybekötött németországi bemutatóján. Tényleg klassz, meghitt, dalokkal fűszerezett este volt ott a Collegium Hungaricum kávézójában.

Nos, az ezredfordulón gondoltam egy merészet, és meghívtuk Berlinbe Koncz Zsuzsát. Ő nagy örömmel fogadta az invitálást. A koncert színhelye a Humboldt Egyetem Audimaxja volt. Hát így kezdődött az egész. Azóta többször járt nálunk Bródy János (2002, 2006, 2011) és Tolcsvay László (2001, 2005, 2007). Ezenkívül 2014-ben itt a német fővárosban, 2015-ben pedig Rostockban Koncz Zsuzsa aratott ismét sikert. A koncertek mellett két kiállítást is szerveztem

Pérel Zsuzsa képzőművésznőnek: 2002-ben a Haus Ungarnban, majd 2012-ben a berlini Magyar Nagykövetségen. Ami a jövőt illeti, elképzelések, tervek vannak. Az már biztos, hogy a tavasszal, április 16-án újabb Koncz koncert lesz, ezúttal Szászországban. A freitali fellépésre a jegyek már jól fogynak elővételben. Aztán van elképzelés egy 2016-os újabb Bródy és Tolcsvay koncertre is. Oszwald Marika művésznővel szintén folynak tárgyalások egy operettgáláról.

Nemcsak élő programokkal, hanem másként is sokat tettél már Németországban a magyar kultúra népszerűsítéséért.

Valóban. A koncerteken természetesen CD-ket és DVD-ket is árusítottunk, ezeket akkoriban még a művészek hozták magukkal. Az eladásnál mindig jöttek a kérdések, hogy hol lehet ezeket, illetve más magyar albumokat vásárolni. Sajnos, erre nem volt válasz. Így született az ötletem, és 2006 novemberében beindult vállalkozásom, az Agentur zur Verbreitung ungarischer Kultur (AzVuK, A Magyar Kultúra Terjesztésének Ügynöksége). Azóta a művészek fellépésének szervezését és a hanghordozók, kották, könyvek értékesítését magam végzem.

Koncz Zsuzsa DVD bemutatóján 2015. január 23-án a Magyar Nagykövetségen

Es war ein kalter, windiger Tag und gleichzeitig Muttertag, als wir uns am 10. Mai 2015 zur Zehlendorfer Kiezwanderung trafen. Es war wegen der vielen Feiertage im Mai schwer, einen passenden Tag zu finden. Ich war richtig überrascht, dass sich so viele Vereinsmitglieder angemeldet und all die Schwierigkeiten mit der S-Bahn auf sich genommen hatten. Trotz des Bahnstreiks konnten wir unsere Tour vom S-Bahnhof Zehlendorf aus pünktlich starten (*Foto rechts*). Zur Stärkung und Aufmunterung kamen dann noch Schokobonbons zum Einsatz.

Der Spaziergang auf der ehemaligen Hauptstraße – dem jetzigen Teltower Damm – bot uns viele interessante Gebäude, wie z.B. den ehemaligen Fürstenhof (heute Steakhaus), die Apotheke Adler mit ihrer wechselhaften, langjährigen Geschichte oder das im Jahre 1929 gebaute Zehlendorfer Rathaus, das teilweise in den alten Dorfanger hineinragt und damit die alte Straßenführung stört. Dieses Gebäude war damals eines der modernsten Verwaltungsgebäude im vereinten Berlin. Von hier aus lohnt es sich, einen Blick in die Kirchstraße zu werfen, wo die imposante Pauluskirche aus rotem Backstein steht. Den Dorfanger entlang konnten wir die Lage des Dorfteiches, des Hauses der Schmiede und das Gutshaus von Fräulein Sidonie Scharfe (das heute als Standesamt dient) anschauen.

Neben der Parkanlage haben wir die ehemalige, nicht asphaltierte Straße benutzt, um die verkehrsreiche Kreuzung der Potsdamer Straße/Teltower Damm und Clayallee zu erreichen. Von hier aus hat man einen guten Blick auf die Friedenseiche von 1871 und auf die alte Mauer um die Dorfkirche (*Orgel der Dorfkirche siehe Foto unten*) und schließlich

Aus unserem Vereinsleben

auf die alte Schule, die jetzt das Heimatmuseum beherbergt.

Hier wurden wir schon sehnsüchtig und sehr freundlich vom Leiter des Heimatvereins Zehlendorf, Herrn Laschinsky und von Herrn Dr. Siedke erwartet. Die 21-köpfige Gruppe hat sich sehr gefreut, nach der von einem kalten Wind begleiteten Wanderung endlich an einem

essanten Erzählungen gar nicht ermüdet und folgte Herrn Dr. Siedke in Richtung Dorfkirche. Hier war ein Ausruhen auf den Bänken möglich, und wir konnten die kleine, gemütliche achteckige Kirche von innen besichtigen.

Kiezwanderung in Zehlendorf

warmen Plätzchen zu sein. Hier wurde uns die Ortsgeschichte von der Eiszeit bis zur Gegenwart sehr ausführlich und anschaulich erklärt.

In jedem Raum wartete etwas Spannendes auf uns. Das Schicksal von Zehlendorf hat uns erschreckend bewusst gemacht, wie viele Kriege vom siebenjährigen Krieg bis zum 2. Weltkrieg – die Einwohner hier erleben mussten, die nicht nur die Einwohnerzahl drastisch reduzierten, sondern immer auch eine Verwüstung ihrer Kirche und Häuser mit sich brachten.

Im letzten Raum des Museums hat uns Herr Laschinsky ein altes Grammophon vorgeführt, das mit Metallplatten arbeitete, und die Männer der Gruppe aufgefordert, bei der herrlichen Musik mit unseren Damen zu tanzen.

Schließlich konnten wir eine mechanische Warenhauskasse bewundern, die erstaunliche Funktionsfähigkeit gezeigt hat. Die Gruppe war von den inter-

Die Gruppe war danach aber sehr durstig und hungrig und konnte es kaum erwarten, das gemütliche Restaurant SI in der Fischerhüttenstraße zu erreichen. Hier empfing uns ein langer Tisch mit leckerem Essen und so konnte der gemütliche Teil der Veranstaltung beginnen.

Um die Wartezeit auf das Essen sinnvoll auszufüllen, habe ich meine zur Vorbereitung der Wanderung gesammelten Werke (Karten, Prospekte, Notizen) herumgehen lassen, die aufmerksam studiert wurden.

Der harte Kern der Gruppe entschied sich nach dem Mittagessen, in der alten Backstube bei Kaffee und Eis weiter zu schlemmen. Ich glaube, die Kiezwanderung hat uns alle noch näher zusammen gebracht und auch unsere neuen Mitglieder konnten wir besser kennenlernen. Auch ich selbst habe über meine Heimat Zehlendorf viel dazugelernt und mich gefreut, einiges an die interessierte Gruppe weitergeben zu können.

Dr. Mária Molnárné Jobbágy

Kiezwanderung im Volkspark Friedrichshain,

azaz Séta Friedrichshain Népparkjában címmel hirdette programját szeptember 13-ára a berlini Magyar Egyesület, amelyhez meghívásukra én is csatlakoztam.

Napsütéses vasárnap délelőtt találkoztunk a park bejáratánál. Mire biciklivel odaértem, már többen gyülekeztek az egyesületi tagok közül. Kíváncsi voltam a kerületre (vagy ahogy itt mondják, Kiez-re), és örültem, hogy egy újabb parkot ismerhetek meg a Tiergarten, a Rehberge és a Charlottenburgi után.

Friedrichshain öt éve még szintista partinegyednek számított, ahol egyetemisták, balos anarchisták és félresiklott egzisztenciák buliztak egy rakáson. Lassanként azonban a friedrichshainiak is konszolidálódnak – a kerület központjában, a röviden csak *Boxiként* emlegetett Boxhagener Platz-on ma már kis lurkók tombolnak a punkok helyett.

QUELLE: <http://www.goethe.de/ins/hu/bud/kul/mag/arc/brl/ber/hu7897613.htm>

Ahogy az a séta során is elhangzott, a Berlin első közösségi parkjaként alapított Volksparkot 1846-ban – ahogy az a nevében is benne van – a nép számára nyitották meg Nagy Frigyes trónralépésének 100. évfordulója alkalmából. Nem sokkal később itt létesítettek az 1848-as

márciusi forradalom áldozatainak temetőt (Friedhof der Märzgefallenen), ahol ma a síremlékek mellett egy kiállítás is megtekinthető.

A parkban ezen kívül még számos nevezetesség található, legismertebb közülük a mesefigurákkal körülvett szökőkút, német nevén Märchenbrunnen, amely 1913 óta a park része.

kerhegy, amelyet sikertelenül próbáltak meg felrobbantani a világháborút követően, ezért törmelékeket hordtak oda, és beültették őket fákkal, ma kilátó magasodik az egyik hegy tetején.

Sétánk során érintettük még a japán világbékeharangot (Weltfriedensglocke), amelyet a hirosimai

A szobrok a Grimm mesék hőseit ábrázolják, felismerhetjük bennük Jancsi és Juliska (vagyis Hänsel und Gretel), a Csizmás Kandúr (Der gestiefelte Kater), Hófehérke (Schneewittchen), Csipkerózsika (Dornröschen) vagy éppen a néhány éve megfilmesített Brüderchen und Schwesterchen (Öcsi és Nővérke) alakját.

A parkot a II. világháború bombázásai lerombolták, a szobrok egy időre el is tűntek, csak később helyezték vissza őket (illetve másolataikat) eredeti helyükre. A helyreállítási munkát csak az újraegyesítés után kezdték meg, a szökőkút pedig végül 2007-re készült el, azóta tekinthető meg mai, felújított formájában.

A park érdekessége még a két bun-

atombomba-támadást túlélő Chiyoji Nakagawa kezdeményezésére készítették több mint 100 ország érméiből – többek között 2 kiló húszpfennigből – összeöntve.

A séta alatt több személyes történet is elhangzott, hiszen az egyesületi tagok közül sokan laktak a környéken, így eleve volt már kötődésük a helyhez. Például van, akinek a szökőkút a meseszobrokkal a vasárnapi sétát jelentette gyerekkorában, és van, aki később az unokáját itt tanította biciklizni. Ezek a személyes emlékek tehát külön érdekessé tették a sétát, amit Volker Zurbuchen vezetett, és alapos felkészültségről tett tanúbizonyságot. Köszönet érte!

Szettele Katinka

Levélből süni –

rendhagyó Csingerálás a Brunszzvik Társaság szervezésében

Az énekes-táncos hagyományörző foglalkozás, a Csingerálás rendhagyó programot kínált novemberben az érdeklődőknek. A Brunszzvik Társaság által szervezett alkalmon ugyanis nemcsak az egyesület, hanem az Apáczai Csere János Cserkészcsapat is bemutatkozott.

Balogh-Labischinski Violetta már tavaly óta úgynevezett Csingerálás foglalkozásokat tart Berlinben, amelyek módszertani alapját az *Így tedd rá* program képezi. A közel kétórás alkalmak azonban nem csak a táncról szólnak. A délutáni program Csipergő foglalkozással kezdődik, ahol a kisebb gyerekek népi mondókákat, höcögőket, versikéket, kacagatókat tanulnak. Utána a „Lánc, lánc” énekkel kört alkotunk, bemelegítésként fogócskázunk, majd népi játékokat játszunk. A gyerekek általában nagyon élvezik a sorvezetős, tekeredős, párváltoztatós táncokat, ami által „észrevétlenül” sajátítják el a magyar néptánc alapjait.

Balaton Katalin néptáncpedagógusra hivatkozva az is elmondható, hogy ezek a játékok olyan tanulási folyamatot jelenítenek meg, amelyek a játékelményen keresztül biztosítják a szükséges készség- és képességfejlesztő, ismeretközvetítő fejlődés lehetőségét, amelyre a gyerekeknek életkori sajátosságuknak megfelelően szükségük van.

A novemberi alkalmon a Márton naphoz kapcsolódóan libás játékokat játszottunk, Vivi elmesélte Szent Márton történetét, és ismét lehetőség volt a tulipános tánc lépéseket Gargya Sanyi citerásnak köszönhetően élő zenére gyakorolni.

Az alkalom másik érdekessége, hogy ezúttal zöld nyakkendős gyerekeket, fiatalokat, sőt, még felnőtte-

Szettele Katinka interjúja:

Balogh-Labischinski Violetta

Violetta – a csingerálás népi hagyományörző foglalkozás elindítója és vezetője, három gyermek édesanyja, jazz-énekesnő – kéthetente énekes-táncos gyerekfoglalkozást tart Berlinben.

Az *Így tedd rá* programról, a gyerekfoglalkozások módszertani alapjáról, a zenei neveltetéséről és a berlini életről beszélgettünk.

Hogyan ismerkedtél meg az Így tedd rá programmal? Mi az, ami benne megfogott?

Kapcsolson a Művészetek Völgyében fedeztem fel az *Így tedd rá* programot. Ami nagyon megtetszett benne, hogy nem csak tánctanítást, hanem a népi kultúra más kifejezőeszközeit, mint a népdalt, mondókákat, népi játékokat is beleillesztette a programjába. Magyarországon óvónők és táncpedagógusok előszeretettel járnak hozzájuk továbbképzésre, hogy a főiskolákon hiányzó népi kultúra gyakorlati oktatását ezzel a programmal kiegészítsék.

ket is köszönhetünk a körünkben, akik cserkészfoglalkozásra invitálták a résztvevőket. A foglalkozás keretében a gyerekek sünt készítették levélből, aminek még a felnőttek is csodájára jártak.

A rendhagyó alkalmat két képes összeállítás zárta, amelyekkel a Brunszzvik Társaság és az Apáczai Cserkészcsapat sokrétű tevékenységét igyekeztünk bemutatni. A vetítés után rövid prezentáció keretében még szó esett a kétnyelvűség alapkérdéseiről, ezt fakultatív beszélgetés követte. Sz.K.

Miben más ezt a módszert itt, Berlinben alkalmazni? Miben különbözik egy itteni foglalkozás az otthoniakhoz képest?

Otthon leginkább óvónők és táncpedagógusok használják az *Így tedd rá* programot. Sajnos, itt, Berlinben időben és létszámban is korlátozva vagyunk. Attól függetlenül, hogy kéthetente tartjuk a foglalkozást, és hogy általában 10-15 család elkötelezetten jár, nem tudunk igazán korosztályoknak megfelelően tanítani táncot, mert hozzánk 2-10 éves korig járnak a gyerekek. De a cél, a hagyományörzés, a magyar kultúra megszerettetése és megismerése mindenképpen létrejön, nem beszélve a magyar zenéről (ami nálunk élő zenét, citera- és furulyaszót jelent) és a közösségépítésről.

Mit jelent a csingerálás, honnan jött az elnevezés?

A foglalkozást Hajnács Indirával alapítottam, ő nevezte el csingerálásnak, ami régies elnevezéssel a friss, összefogódzás nélküli táncot jelentette. Erdélyben a cigányok jellegzetes táncaként cigányos dallamokra járnak. Indira nagyon szereti a cigánytáncokat, talán ezért adta ezt a nevet a foglalkozásunknak.

Hogyan lettél jazzénekesnő? Milyen szerepe van a családban a zenének?

Édesapám zenész, a zene gyerekkorom óta szerves része az életemnek. Mikor néptáncolni kezdtem, akkor lettem figyelmes az éneklésre. Először hegedülni kezdtem, majd tizenéves koromban váltottam a zongorára. Tízennyolc éves koromban pedig elkezdtem Budapesten a jazz-énekesi tanulmányaimat. Leginkább latin jazzt játszottam, legutóbbi felvételem Nagy János jazz-zongoristával készült. A népdal meg mindig is jelen volt a zenei pályafutásom során, több világzenei zenekarban énekeltem magyar népdalokat.

Mi az, amit szeretsz Berlinben?

A felvilágosultságot, a nyitottságot a másság felé, a toleranciát, a szabad gondolkodásra való törekvést, a sokszínűséget. Itt nem furcsa másnak lenni. A férjem német, és itt Berlinben könnyebb, természetesebb és magától értetődőbb, hogy két nemzetiségű a családjunk.

**Csingerálás
népi hagyományörző
foglalkozás**

a Brunszvik Társaság
szervezésében

Énekes-táncos gyerekfoglalkozás kéthetente szombatonként. Népi játékok, népdalok és mondókák kisebbeknek (2-5 éves korig) és néptáncoktatás az 5-11 éves korosztály számára.

A szünetben a gyerekek barkácsolhatnak, a harapnivalóról együtt gondoskodunk. Az alkalmakat vezeti: Balogh-Labischinski Violetta.

Belépődíj:

8 euró (egyesületi tagoknak 5 euró)
További információ a Csingerálás Facebook oldalán.

Helyszín: Stadtteilzentrum am Teutoburger Platz, Fehrbelliner Str. 92, 10119 Berlin (Mitte)

Magyar óvoda és iskola
a Brunszvik Társaság
szervezésében

Óvoda

Északi csoport – hétfőnként
08:30 – 16:00 óra
(Prenzlauer Berg)

Déli csoport – csütörtökönként
08:30 – 16:00 óra (Moabit)
Díja: havonta 70 euró
(egyesületi tagoknak 55 euró)

Iskola

Kéthetente szombatonként
10:00 – 14:00 óráig
a Magyar Nagykövetség
épületében

Díja: alkalmanként 20 euró
(egyesületi tagoknak 15 euró)

Érdeklődni:

Pein Gabriella,
brunszvik@web.de,
www.brunszvik.de

**ARANYALMA
SZAVALÓVERSENY**

Az Apáczai Csere János Cserkészcsapat szavalóversenyt hirdet 2016. március 13-án 15 órai kezdettel a Collegium Hungaricum (Dorotheenstraße 12, 10117 Berlin) épületében.

A versenyen a korosztálynak megfelelő kategóriában egy verssel lehet indulni, amelyet az előre megadott versválogatásból lehet kiválasztani. A válogatást december végén közzétesszük, hogy legyen idő megbarátkozni az új költeménnyel. A díjazottak értékes könyvjutalomban részesülnek.

Korosztályok:

- 6-8 évesek
- 9-12 évesek
- 13-16 évesek
- 16+

Jelentkezési határidő:

2016. február 20.

Jelentkezés: 86@cserkesz.de, valamint a 033423522426-os telefonszámon.

Nevezési díj: 5 euró

Kérjük a gyermek neve, életkora mellett a választott versek szerzőjét, címét is elküldeni.

Szeretettel
várunk
MINDEN
lelkes
verskedelő
vendéget és
versenyzőt!

**Magyar újdonságok, érdekességek CD-n, DVD-n.
És újabb Koncz Zsuzsa koncert is lesz:
2016. április 16., Freital**

**Neues, Interessantes aus Ungarn auf CD und DVD,
und wir bereiten ein neues Konzert mit Zsuzsa Koncz vor:**

16. April 2016, Freital

AzVuK – Robotka József • Hanns-Eisler-Str. 44, 10409 Berlin

Tel.: (030) 42804372 • E-Mail: azvuk@o2mail.de

www.azvuk.de

**A Berlini Híradó minden kedves
olvasójának áldásokban
gazdag, békés karácsonyi
ünnepeket, valamint
sikerekben, örömeiben,
egészségben gazdag
új esztendőt kívánok!**

AzVuK, Robotka József

*A Berlini Híradó
41. száma
2016 nyarán
jelenik meg.*

*Ausgabe 41 des
Berlini Híradó erscheint
im Sommer 2016.*

Következő programjaink

2016. január 8., 19 óra,
 Collegium Hungaricum:
 Dsida Jenő irodalmi est

EX LIBRIS
 DSIDA JENŐ

Dsida Jenő erdélyi magyar költő, a Trianon utáni nemzedék tagja. Verseit mégsem a revíziós gondolatok hatják át, sokkal inkább egy sajátos keresztény szellemiség, amiben jól megfér egymással az égi és földi szerelem témája, a rászorulókkal vállalt szolidaritás, a világba vetett hit és a kétség. Három verseskötete jelent meg Leselkedő magány, Nagycsütörtök és Angyalok citeráján címmel. Az est során ezeknek a köteteknek a verseiből idézünk, végigkövetjük költészetének alakulását, azt a folyamatot, ami őt többek között a keresztény misztika költőjévé tette. Néhány művét megzenésítve is meghallgatjuk a Misztrál együttes albumáról. Mindenkit szeretettel várunk! Az est házigazdája: Szettele Katinka (KCSP ösztöndíjas).

2016. február, Magyar Nagykövetség:
 Sokévi hagyományunkat követően
Előadás az aktuális magyarországi politikai és társadalmi fejleményekről

Az előadó nevét és a pontos dátumot időben közöljük.

2016. március:

Márciusi megemlékezés

Amennyiben a Magyar Nagykövetség ünnepségére tagjaink nem kapnak meghívót, saját estet rendezünk.

Űngarische Vereinigung Berlin e.V.

2016. április 16., 19 óra,
 Collegium Hungaricum:

A Magyar Egyesület évi közgyűlése
 Elnöki beszámoló az elmúlt egy évi tevékenységünkről, majd pénztári beszámoló, ezeket vita követi. Az estet kellemes beszélgetés zárja – 1-2 pohár bor mellett.

A 2016-os tavaszi program további részei még nem véglegesek. Változásokról majd időben tájékoztat az Egyesület vezetősége. Terveink:

2016. május 8., vasárnap:

Egésznapos kirándulás („Kiezwanderung“) Lübbenbe.

A Spreewald-városban Szabó Henrik tagtársunk kalauzol bennünket.

Jelentkezés 2016. április 30-ig Hans-Ulrich Moritznál (tel.: 5620651, e-mail: moritz@ungarn-in-berlin.de)

2016. június 17-19.:

Egyesületi kirándulás

Az úticél januárban dől el, Lübeck vagy Bamberg lesz. Jelentkezés lehetőleg 2016. február végéig Hans-Ulrich Moritznál. Az út részleteiről később tájékoztatjuk a bejelentkezett résztvevőket.

2016. július 8. vagy 9., szombat vagy vasárnap:

Családi nap Grünauban

A nagyszerű 2012-es és 2014-es (lenti fotónk) családi napok után

harmadszor is megrendezzük majd nyári találkozókat Grünauban.

Programunkhoz ezután is várjuk a jobbnál jobb ötleteket.

Törzsasztalunk 2016. februártól ismét minden hónap első péntekjén 19 órától lesz a szokott helyen, a Kleine Kneipe „Zum György“ vendéglőben.

Josef-Orlopp-Str. 44, 10365 Berlin
 Tel. (+49175) 74 66 144
 Geöffnet: Mo-Fr 15 – 22 Uhr,
 bei Bedarf auch länger

Stammtisch bei uns!

Űngarische Vereinigung
 (erster Freitag im Monat, 19 Uhr)

Gratulálunk!

Kilenc ünnepelt...

... is szerepel ezúttal születésnapirovatunkban, akik a Híradó 39. számának megjelenése óta érkeztek el jubileumukhoz, azaz 60, 65, 70 vagy éppen 80 évesek lettek az elmúlt hónapokban. ABC sorrendben nagy szeretettel köszöntjük jubilánsainkat, hosszú és boldog életet, valamint jó egészséget kívánva.

Jöjjetek el ezután is összejöveteleinkre, és vegyetek részt aktívan egyesületi életünkben!

**Anna Breier, Anikó Dobszlaff,
 Ilona Eilers,
 Aranka Hoffmann, Ilse Józsa,
 Anna Klessmann,
 Gisa Nemes, dr. Tänzer Tamás,
 Volker Zurbuchen**

Műsoros Törzsasztal

A novemberi Törzsasztalunk több szempontból is kiemelkedő alkalom volt az egyesület életében. Egyfelől ugyanis éppen tíz éve, hogy a „Kleine Kneipe zum György“ házigazdája befogadott minket, és azóta is nála gyűlünk össze havi rendszerességgel. Másfelől a Berlini Híradó húsz éves, az Egyesület 25 éves fennállását ünnepeltük. Idén tehát több jubileumhoz is elérkeztünk, amelynek apropóján az ünnepi találkozóra meghívtuk a másik berlini magyar egyesület, a Kolónia tagjait is, akiknek ezúton köszönjük, hogy eljöttek és részt vettek az alkalmon.

Az est további vendége Mogyorósi Géza volt, aki Robotka Józseffel együtt nemcsak visszaemlékezett az egyesületi lap 1995-ös megszületésére, hanem bemutatta új, Berlin Nonstop című könyvét is. Az est folyamán Hans-Ulrich Moritz, az egyesület elnöke felidézte a megvalósult és meghiúsult terveket, többek között az 1997-es Nosztalgia-bált, az elmaradt Zorán-koncertet, illetve a 2008-ban a püspökladányi táncosok részvételével megrendezésre került nagy sikerű utcabált.

Az összejövetelt ezen kívül Koncz Zsuzsa *Ha én rózsá volnék*, illetve *Jöjj kedvesem* című dalának bejátszása tette még emlékezetesebbé, amellyel Robotka József készült a Törzsasztal novemberi alkalmára.

Novemberi bowling-délután

Még egy rendhagyó program: 2015. november 22-én Charlottenburg Bowling-Studio-jában közös bowling-délután tartottunk a Magyar Kolónia sportkedvelő tagjaival. Nagyon kellemes két óra volt, ilyen hangulatos találkozót máskor is érdemes szervezni...

*Köszönjük új
tisztelőbeli tagunkat!*

Dr. Karsai Katalin

A 2011 és 2015 között Magyarország berlini nagykövetségének követasszonyaként tevékenykedő dr. Karsai Katalin (...) az előbb megnevezett munkakörének gyakorlása során, de szabadidejének feláldozásával is, fáradságot és türelmet nem kímélve sokoldalúan támogatta a Magyar Egyesületet kultúra- és nyelvpótlási feladatainak ellátásában, színvonalas közös rendezvények megszervezésében. Köszönetünk jeléül Katalint 2015. október 26-án felvettük a Magyar Egyesületbe tisztelőbeli tagként. Berlini munkájának befejezése után is minden jót kívánunk életének következő állomásain, ill. feladataihoz, munkában, magánéletben egyaránt.

Apáczai Csere János Cserkészcsapat

Programok

Foglalkozások kétheti rendszerességgel: magyar történelmi, földrajzi, irodalmi ismeretek játékos tanulása, kézműveskedés, természetjárás, határokon átívelő barátságok kötése, megtartó magyar közösség. Ezenkívül jövő évi terveink: operabál (a budapesti Operaház fennállásának 130. évfordulója alkalmából), szavalóverseny, kirándulások.

Várjuk az érdeklődő gyerekeket 6 éves kortól, fiatalokat és felnőtteket korhatár nélkül.

Következő csapattalálkozó:
2016. január 17.

Előzetes jelentkezés és tájékoztatás:
Szántó-Konthur Krisztina
Elérhetőség: 01777960291,
e-mail: 86@cserkesz.de

Aranyalma Szavalóverseny:
lásd a 19. oldalon!

Magyar Kolónia Berlin e.V.

A Kolónia programjairól
pontos információ
a Kolónia honlapján található:
www.ungarische-kolonie-berlin.de

Magyar katolikus szentmisék Berlinben

A Berlinben és környékén élő katolikus hívők számára havonta egyszer szentmisét tartunk, mégpedig minden hónap második vasárnapján, 16 órakor:

2016. január 10., február 14.,
március 13., április 10.,
május 8., június 12.
Júliusban és augusztusban
nem lesz mise.

A katolikus szentmisék helye:
Szent Pál templom
(St. Paulus, Dominikanerkloster,
10551 Berlin-Moabit,
Oldenburger Str. 46)

Protestáns gyülekezeti élet magyarul

A Berlini Protestáns Magyar Gyülekezetben októbertől egy évig Szemerei Benjamin evangélikus teológus látja el a lelkészi szolgálatot. A szimpatikus, felkészült és angazsált fiatal ember eddigi életéhez képest idegen, szokatlan környezetben, egyetemi tanulmányai mellett vállalt pasztorális feladatot a szórványban. Motivációjáról, terveiről kérdezte Pompéry Judit.

Mi késztet a 21. század hangsúlyozottan szekularizált, materialista, konzumorientált világában egy fiatal embert a lelkészi pályára?

Személy szerint engem a zene irányított erre a pályára, ugyanis volt egy zenekarom, amelyben saját keresztény életünkkel kapcsolatos kérdéseinket próbáltuk dalba foglalni. Mivel hívó családban nőttem fel, természetes volt, hogy ilyen jellegű kérdésekkel néztem szembe tinnédzser koromban és persze most is. Sok visszajelzést kaptam, hogy a dalszövegek üzenete elérkezett a hallgatókhoz. Ez a tapasztalat megfogott és animált: ezt az üzenetet szeretném továbbadni lelkészként, Isten szócsöveként a szószékről.

Persze beszélhetnék még sok más élményről, amiket átéltem, de azt gondolom, akiben megfogalmazódik egy ilyenfajta vágy, pl. hogy egy nemes célt képviseljen, és ezt vállalni akarja, az többszörösen bízik a Jóisten mint mindenek kifogyhatatlan erőforrásának segítségével céljai eléréséhez. *A gyülekezetben szolgáló lelkész mindenkori feladata, hogy az adott bibliai szöveg kétezer éves üzenetét a 21. század világi körülményei között élő hívők számára közvetítse. Ez komoly értelmiségi kihívás, ami a teológiai ismereteken kívül nagy adag fantáziát és főleg élettapasztalatot, valamint emberismeretet követel.*

Azt gondolom, hogy a nyitottság a legfontosabb ebben a kérdéskörben. Nem akarok sablonos lenni, de valom, hogy az embernek az élet felé nyitottnak kell lennie. Fontos az „**ottlét**”: Ott kell lenni az emberek között, hisz bárki – akár fiatal, akár idősebb – csak úgy szólítható meg. Meg kell ismerni az embereket, már amennyire „szabad”. Szándékosan használom ezt a kifejezést, hiszen itt

is vannak korlátok, mint például a magánélet tiszteletben tartása, a másik idejével való vissza nem élés és lehetne még hasonlókat felsorolni. *Az előbbi képességekre plusz pszichológiai és diplomáciai készségre van szüksége egy lelkésznek egyéb feladatai megoldásához is, jelesen ifjúsági munka, lelkigondozás, közösségszervezés stb. Hogyan tud egy húszas éveinek elején álló fiatal ember mindezen elvárásoknak eleget tenni? Kapsz-e ehhez segítséget, felkészítést, és ha igen, milyen és kitől?*

Az egyetemi oktatás során rengeteg lehetőségünk van szerencsére gyakorlatban is helytállni. Feladatunk rendszeresen szupplikálni („vendégként prédikálni”), mely alkalmakkor újabb és újabb gyülekezettel ismerkedhe-

Nem mindennapi felvétel:
zenélő lelkész

tünk meg. Érdekes, hogy minden gyülekezet más és más szokásokkal rendelkezik, ezért a teológus rengeteg ötletet gyűjthet a későbbi „éles helyzetben való” felhasználáshoz.

Ami az ige hirdetést illeti: Természetesen létezik temérdek irodalom, bizonyos szövegekhez egezetikai elemzések. Részben rendelkezem ezekkel, illetve a könyvtár nagy segítséget tud adni. De ahhoz, hogy ezek életre keljenek, ahhoz, hogy ezek egy prédikáció részeivé váljanak, ahhoz szükség van

arra, hogy az ember sokmindent megéljen és ezáltal a szöveget a 21. század kontextusában megértse. Persze nyilván az egezetikai munka az első. Az egyetemen nem lehet a mindennapi gyakorlatot megtanulni, de ott megkapjuk az irányt, hogy kb. mihez mit érdemes elolvasni, ami aztán elindíthatja a gondolatok mókuskerekét.

Tudsz-e saját magad mindig azonosulni azzal az idézettel, amiről beszélned kell? Ki tudod-e kerülni azt, amivel nem értesz egyet?

Természetesen az azonosulás nehéz kérdés, ugyanis valahogy ha nem hiszem el, amit az ige üzen, akkor hiteltelen lenne az, amit ezzel kapcsolatban mondanék. Éppen ezért ami a prédikációimban áll, azzal maximálisan azonosulni tudok.

Egy-egy igében nagyon sok mondanivaló van. Sok irányban lehet azt magyarázni, sok hozzákapcsolódó más igeszakasz is segíthet. Szintúgy irányt adhat az adott alkalom jellege, például ünnepek, egyházi esztendő speciális napjai vagy más. Természetesen akadnak konfliktusaim bizonyos igékkel kapcsolatban, és ezt őszintén el is tudom mondani, nincs ebben semmi vállalhatatlan.

A lelkésznek lelki vigaszt kell adnia, morális kérdésekben biztos kitekintést, utat kell mutatnia. Te magad hol szerzel lelki erősítést? Van-e valamilyen „szupervízió”?

A lelkigondozás szolgálata valóban nehéz dolog. Viszont úgy képelem, hogy a lelkésznek is lehetnek lelki gondozói. Másik lelkész, házastárs stb... És nem elfelejtendő a mindennapi bibliaolvasás, imádság, lelki közösségek stb.

Elnyertél egy éves ösztöndíjat Berlinbe azzal a feltétellel, hogy ellátod ezalatt a Berlini Magyar Protestáns Gyülekezet lelképásztori tevékenységét. Mi számodra a berlini szórványban való szolgálatban a kihívás, mi ebben a vonzó?

Kiváló lehetőség, hogy egyetemi tanulmányi ösztöndíjakra lehet pályázni, a legtöbb esetben az adott város, ahová egy ösztöndíj szól, rendelkezik magyar nyelvű gyülekezettel. Olyan szerencsés helyzetben vagyok, hogy tanulmányaim mellett egyből egy gyakorlati helyem is lehet, ahol

kitapasztalhatom, hogy melyek azok a módszerek, amelyeket ott konkrétan fel tudok használni az eddig gyűjtött sokszínű gyülekezeti modellek közül.

Alapvetően Berlin egy hatalmas, kulturálisan és szociálisan izgalmas város sok itt élő magyarral. Egyáltalán, itt rengeteg lehetőség nyílik mindenre, amit az ember csak el tud képzelni. Motiváló tényező volt még, hogy szüleim itt élnek Berlinton nem messze, és adott esetben tudnak támogatni. Végül vonzó maga a kihívás, hogy sikerül-e, lesz-e láttszata a gyülekezeti munkámnak.

Mennyiben hasonló, ill. miben különbözik ez a berlini feladat egy otthoni gyülekezetben töltendő gyakorlattól?

Sok fiatal van, akiken azt látom, hogy szomjaznak az Úr igéjéért, de – egyelőre legalábbis – nem tudnak átlépni a nyelvi akadályokon: hiányos nyelvismeret mellett számukra egy idegen nyelvi igemagyarázat messze nem azonos „értékű”. Ugyanez a szempont talán már kevésbé releváns a „veterán berlinieknek”, akiknek Isten Igéjének német nyelvű magyarázata ugyanazt adhatja, mint az anyanyelvű istentisztelet. Ilyen különbségekkel, problémákkal otthon nem találkozunk.

Noha Berlinben becslések szerint mintegy 15 ezer magyar él, havi egyszeri istentiszteleteink látogatottsága a gyülekezet fennállása óta nagyon csekély. Ezen az újabkori magyar népvándorlás sem változtatott eddig. Való igaz, hogy hosszú évek óta nincs állandó lelkészünk: ezt a posztot rendszeresen fiatal teológus ösztöndíjasok töltik be, akik személye évente változik. Eltekintve ettől a nehezítő objektív tényőtől, szerinted mi lehet az érdektelenség oka?

Az ok talán nem csak a statisztikai számokban keresendő. Az előbb említettem a „veterán berlinieket”. Ismeretségi körömben többen is járnak német gyülekezetbe, ami elég is nekik. Ez egyáltalán nem baj. Így a vallásukat gyakorló magyar protestánsokat szerintem nem is lehet pontosan felmérni. Ettől függetlenül egy főállású állandó lelkész hosszú távon nyilván eredményes gyülekezetépítő munkát végezhetne.

Van-e szerinted egyáltalán igény a Berlinbe jött fiatalok körében protestáns hitéletre magyarul? Ha igen, kik ők és hol találhatóak?

Szerintem a fiatalok körében lelhetőek fel elsősorban az ilyen kereső keresztények, akik esetleg a nyelvet még nem sajátították el teljesen, de akiknél van a hitéletre igény, és vágnak arra, hogy az ige számukra érthetően szóljon. És vannak még az általában kereső emberek, akiket csak meg kell szólítani, s akiknél nem a nyelv a döntő.

Hogyan tudod/nád őket megtalálni és megszólítani?

Mióta Berlinben vagyok, igyekszem szisztematikusan végigjárni azokat a helyeket, ahol magyarok megfordulnak. Magamat ismételve: fontos az „OTTLÉT”. „Kéznel” kell lennem ahhoz, hogy valaki szóba álljon velem és ezáltal létrejöhessen egyfajta kapcsolat. Ez előfeltétele annak, hogy utána is, más kontextusban is megmaradjon ez a kapcsolat – gondolok itt a gyülekezetre. Persze ez időigényes feladat.

Szerinted mi az az igény, amit egy hívó a berlini protestáns szórványgyülekezet felé támaszt, milyen feladatot kell betöltenie annak?

Az igény szerintem az, hogy működjön. Akkor működik, ha megvannak az alkalmak és a résztvevők. Az emberek vágnak egy közösségre, az összetartozás érzésére. Manapság nehéz ezt több generáción átívelő módon elérni. Ha a gyülekezet megadja a tagoknak az összetartozás érzését, amit az egyszeri odalátogatás is átél, akkor jól működik.

Mi a szándékod ez alatt az egy év alatt? Mit szeretnél te adni, mit akarsz elérni?

Első vágyam, hogy megismerjem a gyülekezeti tagokat. Szeretném elérni, hogy minél többen érezzék magukénak a gyülekezetet, érezzék, hogy az efféle közösséghez tartozás fontos számukra, és természetesen örülnék, ha alkalomról alkalomra gyarapodna ezek száma. Ehhez járom a fent említett helyeket, tereket.

Igyekszem, hogy a gyülekezetben ne legyenek generációs hiányok, hogy minden korosztály tagja magáénak érezze a közösséget. Az idő folyásával el tudom képzelni, hogy az alkalmakat sűríteni tudjuk. Ezt nagy eredményként könyvelném el.

Mit vársz el a gyülekezettől? Mivel tudjuk mi segíteni a te munkádat?

Nem beszélhetek kollektív elvárásról. Személyenként azt kérem,

hogy mindenki tegye hozzá a közösséghez MAGÁT, az Istennel való kapcsolatában legyen őszinte önmagához. A legboldogabb akkor volnék, ha lennének olyanok, akik imádságba foglalják a gyülekezet jövőjét – akár tagként, akár kívülállóként.

De talán érdekes lehet a fentieket visszaidézve egy év múlva újra mérleget vonni.

Berlini protestáns magyar istentisztelet

Istentiszteleteinket rendszeresen a hónap 2. szombatján 16.00 órakor tartjuk, a következőkben tehát:

**2015.12.12., 2016.01.09.,
2016.02.13., 2016.03.12.,
2016.04.09., 2016.05.14.,
2016.06.11., 2016.07.09.**

Helyszín: a Grunewald-templom kápolnája (14193 Bismarckallee 39 / Wernerstr. sarka).

Figyelem: bejárat a kápolnába a templom mögött hátulról.

Megközelíthető: S-Bahn Halensee vagy S-Bahn Grunewald + Busz M19 Hasensprung megállóig.

Szeretettel invitálunk mindenkit felekezeti hovatartozástól függetlenül közösségünkbe, az istentiszteletre és az azt követő, tea, kávé melletti meghitt beszélgetésre. Tartunk továbbá bibliaórákat.

Igét hirdet Szemerei Benjamin evangélikus teológus.

Érdeklődni lehet:

Szemerei Benjamin

szemereigaborbenjamin@gmail.com

Pompéry Judit,

tel.: 030-4039 7759

pomperryberlin@aol.com

<http://berlin.lutheran.hu>

Hamburger Bahnhof: Pályaudvarból kiállítóterem

A hajdani porosz főváros legrégebbi vasútállomását (fotónk) Friedrich Neuhaus építette. Az 1848-as forradalom küszöbén üzembe helyezett, késő-klasszicista elegáns közlekedési központ ikertornyai az olasz reneszánsz stílust idézik.

A Tiergarten kerületben található Hamburgi Pályaudvar a 19. században alig négy évtizedig szolgálta eredeti célját, majd bezárták. A reprezentatív, előkertes épület funkciót váltott: 1906-tól műszaki múzeumként működött. Az első világháborút megúsza a négymillió lakosú Berlin. A második világháborúban súlyos károkat szenvedett Bahnhof a harcok elmúltával kibombázott fővárosiak lakóháza lett.

Majd átépítést követően – a kettőszakadt Németország keleti felében – a nyugat-berlini Közlekedési és Építészeti Múzeumnak adott otthont. A 70-es évektől időszakos kiállítások helyszíne lett. A berlini falomlást követően 1990-től Josef Paul Kleihaus tervei alapján renoválták, bővítették. 1996-ban itt nyílt meg a Kortárs Múzeum (Hamburger Bahnhof Museum für Gegenwart – Berlin) Tiergarten/Invalidenstraße.

Berlin legszebb erdeje: Grunewald

Akik először keresik fel az EU egyik legnépesebb fővárosát, azok gyakran meglepődnek, hogy mennyire gazdag, zöld metropolis Berlin. Mintha nem is az öreg kontinens szívében barangolna a messziről (?) jött vándor.

Tiergarten kerület a 3,5 milliós metropolis belvárosában kényezteti a polgárokat, míg a több mint háromezer hektáros erdőség, Grunewald a német „Hauptstadt” dél-nyugati részén fekszik. A kutyás és ebtelen berliniek kedvelt, tavakban gazdag kirándulóléhelye évszaktól függetlenül kellemes kikapcsolódást ígér. Legrégebbi épülete a II. Joachim választófejedelem számára 1542-től emelt „zöld erdei” vadász-kastély. A Jagdschloss Grunewald-ot a 17. századtól átépítették, a reneszánsz stílust a barokk váltotta fel.

A nudista strandolók, családok túrázók, sportolók, lovasok körében is népszerű Grunewald vaddisznóknak, őzeknek, mókusoknak, vadkacsnak és más állatoknak is otthont ad. A természetvédelmi terület panorámája a Grunewaldturm-ből (eredetileg Kaiser-Wilhelm-Torony) élvezhető a leginkább. A közel 80 méteres domb, a Karlsberg tetején 1898-ban adták át az I. Vilmos császár emlékére idéző 56 méter magas kilátót. A torony lábánál hangulatos kertvendéglő fogadja az erdei szexben, sétában, kocogásban, bringázásban, télen sífutásban megfáradt kirándulókat.

Pillantás a múltba

„Jó napot kívánok, érdeklődni szeretnék, hogy az NDK turmixgép, a leszedhető ajtajú, megérkezett-e már?” Kern András 70-es évekbeli telefonos kabarszáma ma is megkacagtat. Noha éppen negyedszázada radírozták le a térképekről a Német Demokratikus Köztársaságot és vakarták le a Trabantokról, Wartburgokról, Barkasokról a „DDR”-es nemzetközi gépjárműjelet.

Midőn főiskolai cimborám, Pisti, fürge MZ motorkerékpárja nyergéből egy lomha Volkswagen Bogárba huppant bele, még nem sejtettük, hogy 1989 forró novemberében majd együtt „döntjük” le a berlini falat. Pedig így történt! S amióta nyeged-

százada ősszel beolvadt a hajdani NDK és annak fővárosa az NSZK-ba, október 3-a piros betűs ünnep Európa szívében. Az egykori Ulbrichti-honeckeri birodalom a két kommunista diktátor halála után is tartogat még meglepetéseket.

A nyáron 83 éves korában elhunyt Alexander Schalck-Golodkowski – egy cári orosz tiszt gyermeke – is vélhetően rengeteg titkot vitt magával a sírba. A keletnémetek kapitalista kereskedelmi kapcsolataiért, hitelügyleteiért felelős dörzsölt főelvtárs menedzselt az NSZK-ba távozni akaró polgárok „eladását” is. Rossz nyelvek szerint az agyas üzletember a kábítószertől a pornó-újságokig mindent be tudott szerezni nyugatról – kemény valutáért –, ami izgalmas és illegális volt az NDK lakosai, vezetői számára.

Így, negyedszázaddal a két német állam összeolvadása után, már azon sem csodálkoznak a müncheni, stuttgarti, hamburgi adófizetők, hogy kiderült: katalógusból rendelt, áruházban vásárolt függőnyeiket, bútoraikat stb. gyakorta keletnémet elítéltek – köztük politikai foglyok – gyártották a régi időkben. Bizony, az sem titok már, hogy Erich Honecker Chilében élő özvegye, Margot asszony anno Moszkvában, Sztálin 70. születésnapján, 1949-ben szűrte össze a levét majdani férjével. Abban az esztendőben szakadt ketté – ma már tudjuk, hogy nem örökre – Németország. Melynek ipari termékei, a Wartburgtól a Kern-féle „NDK turmixgépig” aztán meghódították a szocialista tábor.

Zwickau: a kisember autója

Napjainkban is rengetegen imádják – főleg idősebb-fiatalabb gyűjtők – a Trabantot, mely a P 50-es leporolt változataként 1957-ben debütált. A Wartburg kétajtós „öccse” igazi szenzáció volt! Magyarországon is!

A vesztt háború poklából felocsúdó Európában olyan remek kiskocsik kényeztették a polgárokat, mint az olaszok Fiat 500-asa, avagy az 1959-ben debütált Mini. Mind az itáliai járgány retrováltozata, mind a tágasabbá, fürgébbé vált brit kedvenc 2015-ben is ott csillog a szalonnokban. Más a helyzet a „szocialista” típusokkal. Az NDK-ban négy esztendővel a berlini fal felhúzása (1961) előtt jelentek meg a legelső, a kor technikai színvonalát tükröző, takarékos családi kisautóról készült gyári fotók. A Fiat 500-as és a Mini Morris zwickau vetélytársa 18 lóerős volt. A félezer köbcéntis, kéthengeres Trabant 90 km/órás csúcstempóját senki sem fitymálta le akkoriban. A keletnémet mérnökök mégsem csücsültek a babérjaikon: a tervgazdálkodás sürgetésétől „inspirálva” már 1960-ban 20 lovasra tuningolták a jellegzetes brummogású orrmotort. Micsoda különbség!

Walter Ulbricht birodalmában a technikai fejlődés megállíthatatlannak tűnt. A VEB Sachsenring Automobilwerk Zwickau konstruktőreinek hála 1962-től egy még újabb aggregáttal rendelhették meg a nagyon türelmes polgárok a Trabant limuzint, illetve kombit. A 23 lovas motor akár 100 km/órás robogást is lehetővé tett. Ez az erőforrás hosszú

életűnek bizonyult. A szögletesebbé, modernebbé varázsolt 601-es verziókban is ez a kéthengeres szív dobogott. Azután sajnos kikapcsolták asztali lámpáikat a zwickaui mérnökök. Állítólag voltak fiókjaikban remek tervrajzok, de Erich Honecker, a Volvóval és Citroënnel furikázó pártvezér és szakértői csapata nem adta áldását a 70-es években a „kiforrott, népszerű” Trabant 601-es belső-külső megreformálásához. A 80-as évek 26 lovas Trabantjának már komoly KGST-n belüli konkurenciát jelentett az olasz licenc alapján gyártott 126-os „kispolski”. Röviddel azután, hogy elkészült a harmadik milliányi Trabi, felfrissített karosszériát és 1,1 literes VW Polo motort operáltak a haldokló keletnémet modellbe. A szívűtetet és a német újraegyesítést csak röviddel élte túl a katalizátoros ószvér típus.

Hosszú az „Ausländer”-lista

Picit tán meglepődött Angela Merkel, midőn augusztusban visszatért a Spreehez itáliai vakációjából. Míg a szorgalmas kancellárnő Dél-Tirolban lazított, addig – abból az irányból is – migránsok újabb áradata érte el az Európai Unió legnépesebb államát. A hivatalosan bő 8 millió „rég”i külföldije mellé idén úgy egymillió „új”at kap Németország.

Az NDK-ban felcseperedett német kormányfő akár még romantikusnak is találhatná, hogy – negvedszázaddal Németország újraegyesítése után – ismét divat lett a sátrazás Európa szívében. Am nem tréfa, hogy magában Berlinben már több ezerre becsülük a semmilyen fedéllel nem rendel-

kező illegális bevándorlók számát. Akik pedig engedéllyel tartózkodnak a fővárosban és annak festői vidékén, azoknak is gyakorta csak tornatermi elhelyezés jutott. Am ezen tömegszállások az iskolai tanév megkezdésekor kiürítésre kerültek. A sebesen épített, fűtetlen konténer- és sáttortáborok pedig legkésőbb a tél beköszöntekor elvesztik-elveszítették „varázsukat”.

A 60-as évek óta vezetett „Ausländer” statisztikák azt tükrözik, hogy még sohasem élt annyi külföldi az NSZK-ban, mint 2015-ben. Tavaly – hivatalosan – bő félmillióval növekedett a nem németek száma Merkel birodalmában. Ennek persze ott sem örül mindenki. Erre szomorú bizonyíték, hogy fel-felgyújtanak menekültszállónak tervezett épületeket, s fekete hordák üvöltöznek, midőn újabb migránsok jutnak átmeneti lakáshoz Európa egyik leggazdagabb államában. Tény viszont, hogy e hetekben már annyi külföldi él a szövetségi köztársaságban, mint Ausztria összlakossága! Szíriától a Dél-Balkánig tarka a „küldő” régiók palettája. Az érme másik oldala, hogy noha az NSZK-ban a polgárok kétharmada véli úgy, hogy „megtelt a hajó”, a 21. században már természetes, hogy a berlini Bundestagban, a közgazdaságban, a sajtóban, a kultúra területén szép számmal dolgoznak nem „echte” németek. Ja, és az exportra termelő üzemekben sem mindenki perfekt „der, die, das” szakértő!

Fontos, hogy szolidaritásból sincs hiány Németországban. Ki ingyen nyelvtanítást, ki gyermekruhát, ki gyógyszert, ki egy-egy szobát ad a messziről jött rászorultaknak. Nyílt titok, hogy nemcsak álomszép, demokratikus hazánkból, hanem a jóléti NSZK-ból is tömegesen költöznek el fiatalok és családok a Föld távoli csücskébe. Többek közt ezzel magyarázható, hogy (az ide, eddigi mintegy 300 ezer menedékkérő rekord kvótája ellenére) nem emelkedett még 10-11 százalék fölé a más anyanyelvű emberek aránya az öreg kontinens szívében. Meg azzal a ténnyel, hogy a múlt esztendőben 109 ezer nevet töröltek a külföldiek listájáról. Ugyanis ennyien kaptak német állampolgárságot a szövetségi köztársaságban. Idegengyűlöletnél jobb az integráció!

Beethoven, Bismarck és a bor

Szesztestvérek bőven akadtak a múlt századok világhírű művészei, politikusai sorában is. Elég a 245 esztendeje született zseniális zeneszerzőre, Ludwig van Beethovenre, avagy

„kollégájára“, a Szentpétervárott 1881-ben elhunyt Mogyeszt Petrovics Muszorgszkijra emlékeztetni. Egy kiállítás képei.

Az alkoholista zsenik képzeletbeli tablóján Beethoven és Muszorgszkij (*fenti képünk*) társaságában ott van a 200 esztendeje világra jött első német kancellár is. A 125 éve lemondásra kényszerített Otto von Bismarck mániás depresszióját vörösborral próbálta elhessegetni. Sir Winston Leonard Spencer Churchill, a félévszázada elhunyt (irodalmi Nobel-díjas) brit államférfi sem tejjel doppingolt két szónoklata, csatája között. Megitta a magáét (néha másokét is) Henri de Toulouse-Lautrec is. Az alig 37 évet élt francia festőóriás kis termete ellenére is „férfiasan” szoknyavadász volt, s kemény piás.

Honfitársa, Charles Pierre Baudelaire (*fent*) sem volt hosszú életű. Az irodalmár ráadásul nemcsak ivott, drogbarát is volt: a gyógyíthatatlan szifiliszéhez agyvérzés is járult. Félig bénán 1867-ben hunyt el a tehetséges író. Élő klasszikusunk, Moldova György legendás receptje: „Egy rész rum és két rész rum, de jól összerázva” – vélhetően vodkával, pálinkával, konyakkal is kiválóan működik. A négy éve nyáron alkoholmérgezésben meghalt Amy Winehouse tragédiája azt jelzi, hogy a 21. század sztárjai sem vetik meg a poharazgatást. Az angol énekesnő számai ma is szívbe markolóan csengenek – a kábítószer és/vagy szesz a fiatal művészeket sem kíméli.

Nyelvtudás és politika

Seregnyi olyan pozitív és negatív szereplője van a közép-európai históriának, aki nyelvtudásával is hozzájárult politikai karrierjéhez. Rosa Luxemburgtól Kun Béláig hosszú a névsor. Napjainkban Angela Merkel kancellárnő oroszul és angolul is tárgyalóképes; a kontinens aktuális fekete báránya, Vlagyimir Putyin pedig tökéletesen beszél németül.

Nagyezsda Konsztantyinovna Krupszkaja (1869–1939) édesanyjához hasonlóan a pedagógusi pályát választotta. Lenin majdani hitvese az oroszok kívül jól beszélt lengyelül, németül, franciául és angolul is. Így a – tartósan svájci emigrációban tartózkodó – házaspár levelezését, s az Iszakra című lap kiadását is nagyban segítette az asszony sokoldalúsága. Rozalia Luksenburg – a Német Birodalom alapításának évében – 1871-ben született. Az európai munkásmozgalom és marxizmus 1919-ben meggyilkolt kiemelkedő alakja Rosa Luxemburg

hoz hasonlóan a pedagógusi pályát választotta. Lenin majdani hitvese az oroszok kívül jól beszélt lengyelül, németül, franciául és angolul is. Így a – tartósan svájci emigrációban tartózkodó – házaspár levelezését, s az Iszakra című lap kiadását is nagyban segítette az asszony sokoldalúsága. Rozalia Luksenburg – a Német Birodalom alapításának évében – 1871-ben született. Az európai munkásmozgalom és marxizmus 1919-ben meggyilkolt kiemelkedő alakja Rosa Luxemburg

(*képünkön 27. oldalon fent*) néven tett szert nemzetközi hírnévre. A latin és ógörög alapműveltséggel rendelkező baloldali nő a lengyelen és oroszok kívül németül és franciául is beszélt. Szeretett angolul olvasgatni, s egy flört kedvéért akár az olasz bókokat is megértette.

De evezünk hazai vizekre! Az erdélyi Kohn család fia a kolozsvári egyetem diákjaként magyarosította Kun Bélára a nevét. A k. u. k. hadsereg

katonája az orosz fogságban nemcsak a szláv nyelvet, hanem a bolsevik eszmét is elsajátította. A kommunista agitátor, aki németül és angolul is megtanult, a második világháború előtti sztálini tisztogatás áldozata lett. A darabjaira hullott Szovjetunió legnagyobb utódállama, Oroszország élén ma Vlagyimir Putyin *(felvételünkön a 26. oldalon lent balra)* áll. A tartós ukrajnai válság miatt a nyugat kritikájának kereszt-tüzébe került moszkvai elnök elődjénél jobb nyelvérzékkel rendelkezik: német és angol tudását a nemzetközi porondon is sokszor bebizonyította már. Így van ezzel az EU legnépesebb tagországának kormányfője is. Angela Merkel szeret és tud is angolul, oroszul beszélni tárgyalópartnereivel. A legutóbb februárban Budapesten járt német kancellárnő és Orbán Viktor magyar miniszterelnök *(mindketten fotónkon a 26. oldalon lent jobbra)* „munkanyelve” hagyományosan az angol.

Répa, retek, mogyoró

Közép-Európában is egyre divatosabb az egészséges táplálkozás. A „szívesebben járok zöldségeshez, mint patikushoz” mottó az állatbarátoknál kiegészül a hústermékek elutasításával. Az EU legnépesebb tagállamában, Németországban a Vegetáriánusok Szövetségének (Vebu) vezetője hétmillióra becsüli a vegatrend követőinek táborát.

A jóléti nyugat-európai államokban, így az NSZK-ban már a 20. században is rengeteg rajongója volt az egészséges táplálkozásnak. Ám valójában csak a berlini fal leomlása után vált valamennyi német számára realitássá, hogy azt fogyasszon, egyen-igyon, amit akar. Ma a lakosság mintegy 9 százaléka vegetáriánus. Közülük úgy 800 ezren minden állati terméket – tej, tojás, méz stb. – elutasítanak. A Vebu ügyvezetője, Sebastian Zösch közvéleménykutatásokra hivatkozva jelzi, hogy Németországban az emberek több mint fele hetente három vagy több napon nem fogyaszt húst. „A társadalom valamennyi rétegében vannak vegetáriánusok, s ennek főleg ökológiai okai vannak. Minél tájékozottabb a lakosság az állati eredetű élelmiszerek termelésével kapcsolatban, annál könnyebb áttérni az egészségesebb (bió, vega, nyers koszt stb.) táplálkozásra.

A 3,5 milliós Spree-metropolis sikeres festőművésze, Friederike Meintke negyedszázada lett vegetáriánus. „A regionális, friss salátákat, gyümölcsöket, csirákat kedvelem. A hússal az a bajom, hogy nem szeretem az állati zsiradékokat, s elutasítom azt a módszert, ahogy a ‘sertés- és marhagyárak’ működnek. Tejet, tojást és halat viszont szoktam fogyasztani” – hallottuk Berlinben a belsőépítész és díszlettervező végzettségű karcsú hölgytől. A nagyvárosok felhőkarcolói, tájai ihlette vegyes technikájú képeivel másfél évtizede, főleg a fiatalabb, európai és észak-amerikai publikum körében népszerű alkotó nem tudja elképzelni, hogy ismét kolbászt, bécsi szeletet, hamburgert, csirkecombot

A vegetarizmus először Indiában és tőle függetlenül az ókori görög világban bukkant fel. Mindkét kultúrában kezdettől fogva vallásifilozófiai törekvések része volt. Következtesen, az egész közönségben gyakorolt vegetáriánus életmódot egyetlen természeti népnél/őslakoságnál sem lelünk. A 21. században a vegetáriánusok mintegy 70 százaléka nő.

1. Szigorú vegetáriánus/vegán étrend:

Nem fogyasztanak húst, állatoktól származó tejet, tojást és méhészeti termékeket, kerülnek az állatokon kísérletezett kozmetikumokat stb.

2. Ovo-vegetáriánus:

Hústerméket nem, de tojást fogyaszt.

3. Lakto-vegetáriánus:

Húst, tojást nem, de tejtermékeket fogyaszt.

4. Ovo-lakto vegetáriánus:

Csak a húskételeket nem fogyasztja, tejterméket, tojást és egyéb állati eredetű produktumot (pl. méz) igen.

5. Szemivegetáriánus:

Csirkehúst és halat alkalmanként, továbbá tejterméket, tojást fogyaszt.

egyen. „Ha környezetemben valaki mérsékelten húsfogyasztó, azt meg tudom érteni. De nekem nem hiányoznak a két- és négy lábú eledelek. Ráadásul Németországban és a környező régiókban se nem drága, se nem komplikált, hogy vegetáriánus

életformát folytassak” – magyarázta vidáman Friederike Meintke, aki antialkoholista, viszont megszállott kólaivó. Joghurtszószos, almából, körtéből, dinnyéből, dióból készült, fűszerekkel feldobott salátája még a pörköltpartítiakat is elcsábítaná!

Pigniczky Réka dokumentumfilmjével emlékezett az 1956-os magyar forradalomra és szabadságharcra a berlini Collegium Hungaricum október 23-án. A vetítést követően a közönség feltehetően kérdéseit, amelyekre a rendező, továbbá Pierre-Olivier François, a film dramaturgja válaszolt.

Rékával egy budapesti filmklubban találkoztam először, ahol az általa készített Inkubátor c. filmet vetítették, amely egy amerikai magyar cserkész-közösség bemutatásán keresztül boncolgatja az identitás kérdését. Külön öröm volt tehát, hogy Réka ez alkalommal is eljött, és ismét lehetőség nyílt szót váltani vele, ezúttal Hazatérés c. filmjéről.

A berlini vetítés érdekessége, hogy a magyar intézet jóvoltából német felirattal látták el az amúgy kétnyelvű filmet, így a német közönség is nyelvi problémák nélkül megismerhette a rendezőnek édesapja '56-os múltját feltáró alkotását.

Ahogy az a filmben is elhangzott, a Magyarországról emigrált édesapa története egyúttal Pigniczky László két lányának, Eszternek és Rékának a története is, ezért is helyezi a film előtérbe magát a nyomozást, amelyet személyes, a megélt érzelmeket is őszintén feltáró narráció kíséri.

Réka szerint a film befogadása '56-terápiaként is működik. A szovjetek bevonulása, a forradalom leverése ugyanis a kollektív, nemzeti traumának a része, amely nemcsak a tragikus történelmi eseményeket átélte generációt érinti, hanem hatással van a későbbi leszármazottak életére is.

„A traumák filmre vitelének másik oka a filmezés terápiás funkciója. Az eladdig elfojtott, senki előtt nem vállalt trauma kibeszélése vagy kijátszása a traumatizált egyén és közösség pszichéjét segíti többé-kevésbé meggyógyítani.” (Stóhr Lóránt: Feltépett sebek)

Ahogy a traumaszövegeknek is célja az érzékenyítés, úgy a Hazatérés c. dokumentumfilm is traumafeldolgozó szerepet tölt be, miközben humorral fűszerezi azt, ezáltal oldva – maguk a szereplők számára is – a múlt feltárásának nehézségeit.

A hallgatás jelensége azonban ugyanúgy része a traumának (erről Menyhért Anna is ír Elmondani az elmondhatatlant című könyvében), mert a traumát elszenvedett ember

Hazatérés

nem biztos, hogy el tudja mondani a történetét. A filmben erre két emblemikus alak a példa, akik „paranoiásan” elzárkóztak, és nem akartak beszélni a testvérpárral, sem nyilatkozni az '56-os történésekről. Ezt nem könnyű megérteni és elfogadni – láthatjuk a filmben is, melynek kapcsán Réka elmondta, hogy számára szeptember 11. volt az az esemény, amely segítette megérteni a filmben szereplő Jolán néni és Pongrácz bácsi viselkedését. Az ő életében ugyanis a terrortámadás volt az a megrázó élmény, amely miatt New York-ban járva még ma is érzi az akkor átélt pánikot, azt a pszichés terhet, amelyhez hasonló édesapja is átélhetett és hordozhatott az emigrációban.

(A beszélgetés végére azért kiderült, hogy egy ügyes trükkkel – és a szomszéd néni segítségével – mégis sikerült találkozniuk Joli nénivel, aki megerősítette őket az addigra már megszerzett információk hitelességében.)

A hitelességre vonatkozó további kérdésre Réka azt a választ adta, hogy csak az került be a filmbe, ami felől több szempontból is megerősítést kaptak. Az alkotás hitelessége tehát három lábon nyugszik: a levéltári kutatásokon, a szemtanúk visszaemlékezésein, valamint a történészek megítélésén, hogy mennyiben tartják elképzelhetőnek, hogy a múlt egy-egy rekonstruált részlete valóban meg is történt.

A filmet felkonferáló Kovács Dániel programigazgató zárta végül a beszélgetést, ám előtte még megtudtuk, hogy ha a felénél abbahagyják a kutatást, nem vitték volna filmre édesapjuk történetét; Eszti ugyanis nem járult volna hozzá a családi „hazugság” leleplezéséhez. Szerecsére azonban nem így történt, hanem épp ellenkezőleg...

Pigniczky Réka alkotása és további dokumentumfilmek az 56Films.com oldalán.

Szettele Katinka

Képes útikönyv: Berlin nonstop

A Berlini Híradóban is rendszeresen publikáló magyar zurnalista és egy német képzőművész összefogásából született meg e hetekben a Berlin Nonstop című friss kötet. W. Bernuss {Mogyorósi Géza} és R. Neick első közös könyve a Spree-metropolis legizgalmasabb látványosságaihoz kalauzolja el az olvasót. Legyen bár turista, üzletember, bevándorló, avagy helybéli lakos. A fekete-fehér grafikákkal illusztrált – születésnapi, karácsonyi ajándéknak is kiváló – elegáns, magyar nyelvű mű címszavait és képaláírásait németre is lefordította a szerzőpáros.

A 96 oldalas Berlin Nonstop – 25 éves a német egység/25 Jahre Deutsche Vereinigung című friss kötet ára: 12 euró. Megrendelhető Robotka Józsefnél: azvuk@o2mail.de.

X

„Kevés európai főváros ment át olyan látványos építészeti, kulturális, politikai és társadalmi változáson az elmúlt jó negyedszázadban, mint Berlin.”

A szerző a kötet első részében történeti áttekintést ad a kezdetektől a kelet-berlini felkelésen át napjainkig, amely során személyes visszaemlékezésben számol be a fal leomlásának körülményeiről. Ezenkívül művészet-történeti körképet ad Berlin nevezetes épületeiről, amelyek meghatározták a Spree-parti város arculatát. „Berlin a glóbusz piciben” – olvashatjuk, amelyet a szerző a városrészek rövid ismertetése mellett naprakész adatokkal támaszt alá a *Multikulti* c. fejezetben. A kötet magyar szemmel is nézi Berlint, megemlíti a város magyar vonatkozású eseményeit (felsorolja például az 1936-os olimpia magyar érmeseit), említést tesz az itt megfordult írókról, művészekről, és nem feledkezik meg az itt működő sportkiválóságokról sem (lásd Király Gábor és Dárdai Pál). A szerző rövid összefoglalást ad a berlini magyar szervezetek életéről és történetéről, majd a kötet második felében A-tól Z-ig sorra veszi és bemutatja a város nevezetességeit, mindazt, amit Berlinben látni, amit a városról tudni érdemes. *MG/SzK*

Vasszekér és mozdonygőz

A lóvágtazás tempója – kocsi elé fogva, avagy nyeregben – évezredekben át meghatározta az emberiség „sebességét”. A közlekedés modernizálásában, gyorsulásában főszerp jutott az ipari forradalom hajnalán a vasútnak.

Plusz-mínusz öt évszázada beszélünk a – már a középkorban ismert – ember és/vagy ló vontatta síneszközökről. Később, a 19. század hajnalán a gőzmozdony volt a nagy csoda. Jövőre lesz 170 esztendeje, hogy Pest és Vác között átadták az első vasútvonalat. A kiegyezés utáni korszakba repíti az olvasót az erdélyi Pro Print kiadó szép kötete. Gidó Csaba: Vasszekér és mozdonygőz című, jó 300 oldalas műve a székelyföldi vasút történetét (1868–1915) meséli el.

A szerző megállapítja: „A 19. század egyik legjelentősebb technikai találmánya a gőzmozdony. A székelyföldi társadalom a vasúttól remélte gazdasági, társadalmi problémáinak megoldását, periférikus helyzetének megszűnését, a magyarországi infrastrukturális hálózatba való integrációját. A mai székelyföldi vasúthálózat 1868–1915 között épült ki.” A regionális vasútvonalak rövid szakaszokban, időben eltolódással és hiányosan készültek el. A könyv végigkíséri ezen vonalaknak az építéstörténetét, ugyanakkor bemutatja a vasúttervezés, majd a sínforgalom gazdasági, társadalmi, morfológiai és kulturális hatását is. Mg.

Brian Doyle: Ne hagyd el a hajót!

Tengeri kalandregény – Major Csilla könyvismertetője

Igen különleges és hihetetlen kalandra hív bennünket a hamarosan 60. születésnapját ünneplő, New York-i születésű író. Izgalmas szellemi, érzelmi hullámvasútra csábít. A Csendes-óceánon játszódó regényt egyéni és igen szokatlan stílusa, szétáradó, kusza, hömpölygő jelzőkkel tarkított gondolatfutamai és sajátos humorra teszi érdekessé. Kinek ne jutott volna eszébe, hogy elmeneküljön az otthoni, munkahelyi gondok, bajok elől, amikor azt érzi, nem bírja tovább? Nos, Declan O'Donnell is pont így érzett, mikor kicsiny halászhajóját, a Lile-t átalakította egyárbocos vitorlásná, és vízre szállt vele. Az óceánra egyes egyedül. Hősünk magányosan utazik néha a valóság, időnként a képzelet tengerén, s mottója: „ne hagyd el a hajót“!

Pár hetes hajókázás és két hatalmas vihar után kiköt egy apró szigeten készleteit feltölteni. Ott egy üzenet vár rá, feleségét nemrégiben elvesztő barátától és baleset során lebénult, kilencéves kislányától. Pikó és Pipa szintén céltalanul sodródtak bánatukban a világban. Declan – magányát féltve, kissé vonakodva – felveszi őket ladikjára. Útjuk során sok kalandot élnek át. Ugyanakkor megtöltik a kis hajót vidámsággal, szeretettel és néha feszültséggel is, hiszen az összezártság, a terhek és fájdalmak, melyeket lelkükben cipelnek, időnként a felszínre kerülnek. Közben meg kell küzdeniük az elemekkel is.

A találkozás egy másik hajóval mindent megváltoztat, és már-már kalóztörténetbe csöppenünk, ami egy sor

újabb kaland felé sodorja utazóinkat. A Tanyec kapitánya először óvatos Declannel és társaival, később pedig vérszomjas vadállattá változik, és szinte az egész sztorin át üldözi a csepp vitorlást. Utóbb egy titokzatos potyautasra lelnek, akiről kiderül, hogy az őket üldöző hajóról érkezett és még

csak nem is férfi, hanem egy bennszülött nő. További útjuk során furább-

nál furább társak kerülnek a fedélzetre.

Egy miniszter, aki tutaján a napon sülvé lebeg az óceánon, egy csavargó, aki a bátyját keresi. És az utolsó utas – legyen meglepetés! Képzeltük, mit érzett főhősünk, midőn már minden kis zug foglalt volt és alig várta, hogy utasait végre kitegye egy kis szigeten.

Sikerül-e Declannek mottóját, a „ne hagyd el a hajót“, megvalósítani? Még számtalan kérdésre kaphatunk izgalmas válaszokat a regényből, érdemes utánajárni!

(Tarandus Kiadó, Győr 2015.

Fordította: Pordán Ferenc)

Őszibarackos kacsamellcsíkok

Hozzávalók: 80 dkg kacsamellfilé, só, őrölt bors, 1 dl száraz fehérbor, 4 érett, de nem kemény őszibarack vagy nektarin, 1 csokor petrezselyem

1. A kacsahúsról a bőrt lefejtjük, apró kockákra vágjuk, a zsíráját kisütjük. Egy evőkanálnyit a serpenyőben hagyunk belőle. (A többit és a pörccöt más ételhez, például egy jó túrós csuszához felhasználhatjuk.)

2. A húst ujjnyi vastag csíkokra vágjuk

és a zsírban körös-körül hirtelen megsütjük. Megsózzuk, borssal fűszerezzük, majd a bort alóntve puhára pároljuk, kicsit meg is piritjük.

3. A meghámozott, kimagozott, cikkekre vágott barackot mellédobjuk és még egy percre piritjük. Petrezselyemmel meghintve tálaljuk.

Elkészítési idő: 45 perc

Egy adag: 1890 kJ/452 kcal

Italajánlatunk: száraz fehérbor

Őzmedalion gombaszószban

Hozzávalók: 8 db őzgerinc-medalion, 250 ml vörösbort, 7 evőkanál olaj, só, bors, fél narancs reszelt héja, 3-4 borókabogyó, 350 g mogyoróhagyma (salotta), 1 evőkanál tejszín, 50 g áfonyalekvár, 1 zacskó gombaszósz (Edelpilz-Soßenpulver)

A vörösbort 4 evőkanál olajjal, a reszelt narancshéjjal és a szét nyomott borókabogyóval elkeverjük. Ebben a medalionokat 1-2 órát pácoljuk.

A salottát tisztítjuk, nagyság szerint felezzük. A húst kivesszük a pácból.

Új ízek Bözsike konyhájából**Vad ötletek**

Nagyon finom vadételekből készítettem több mint egy ünnepre való csokrot, vagy ha úgy tetszik, karácsonyfát.

Jó étvágyat kívánok!

A salottát a vörösboros páchoz adjuk, felfőzzük és az áfonyát hozzáadjuk.

A hússzeleteket sózzuk, borsozzuk, 2 evőkanál olajon mindkét oldalát 2-3 percig sütjük. Kivesszük, melegen tartjuk.

A sütőzsírba 250 ml hideg vizet öntünk, a gombaszószport belekeverjük, kevergetve 10 percig lassan főzzük. A szószat a tejszínnel ízesítjük.

A húst a vörösboros salottával és a gombamártással tálaljuk. Köretnek krokettet vagy tésztát kínálunk.

Rozmaringos vaddisznósült gombás gnocchival

Hozzávalók 4 személyre:

2-2 szál sárga- és fehérrépa, 2 fej vöröshagyma, olaj, 80 dkg vaddisznócomb, só, 2 szál friss rozmaring, 1 evőkanál paradicsompüré, 1 evőkanál étkezési keményítő

A gnocchihoz: 1 szál póréhagyma, 40 dkg vegyes erdei gomba, 1 gerezd fokhagyma, 1 kg gnocchi, 1 csokor petrezselyem, 10 dkg vaj

A sárgarépát, fehérrépát és a vöröshagymát megpucoljuk, nagyobb darabokra vágjuk. Egy lábosban kevés olajon lepirítjuk a zöldségeket. Közben a húst besózzuk, s egy serpenyőben, kevés olajon nagy lángon minden oldalát elősütjük. A lepirított zöldségekhez adjuk a húst, ízesítjük az aprított rozmaringgal, együtt piritjük tovább. Belekeverjük a paradicsompürét, kicsit piritjük. Kb. 1 dl vizet adunk hozzá, majd amikor elforr, megint öntünk

hozzá egy keveset, szakaszosan pírítjuk. Ezt 3-szor, 4-szer megismételjük, majd felöntjük annyi vízzel, hogy a húst éppen ellepje. Sózzuk, és így pároljuk, amíg puha lesz (kb. 2 óra). Ekkor a húst kivesszük, a párolólevet leszűrjük, és a kevés vízzel elkevert keményítővel besűrítjük. A gnocchihoz a póréhagymát finomra vágjuk, kevés olajon lepirítjuk. Hozzáadjuk a megmosott, darabokra vágott gombákat, együtt pírítjuk tovább. Kevés vizet, sót és zúzott fokhagymát adunk hozzá, majd összekeverjük a kifőzött, leszűrt gnocchival. Megszórjuk vágott petrezselyemmel, hozzáadjuk a vajat. Összeforgatjuk, a vaddisznót a gnocchival tálaljuk.

Rehrückenfilet mit Speck-Linsen-Sauce

Zutaten für 6 Personen:

1/2 Bund Suppengrün frisch, 80 g Speck, 60 g Linsen, 1-2 EL Zucker, 2 TL süßer Senf, 800 g Rehrückenfilet, Salz, Pfeffer, 2 Bund Thymian, 2 EL Pflanzencreme, Bratensauce-Basis für 250 ml Flüssigkeit, 2-3 EL Aceto Balsamico

1. Suppengrün putzen, waschen und klein schneiden. Speckwürfel in einem Topf knusprig braten und herausnehmen.

2. Zucker im Speckfett schmelzen, 600 ml Wasser dazu gießen und aufkochen. Gemüse und Linsen dazugeben. Alles zugedeckt bei mittlerer Hitze 30 Minuten kochen.

3. Rehrückenfilet mit Salz und Pfeffer einreiben und in einem Bräter in heißer Pflanzencreme rundherum anbraten. Im vorgeheizten Backofen bei 150 °C (Umluft: 125 °C/Gas: Stufe 1) etwa 20 Min. garen.

4. Die Basis für die Bratensauce zum Gemüse geben und verrühren. Bei schwacher Hitze offen 1-2 Minuten kochen lassen. Speckwürfel zufügen. Sauce mit Balsamessig, Salz und Pfeffer abschmecken.

5. Thymian waschen, trockenschütteln und hacken. Das Fleisch mit Senf einstreichen, in Thymian wälzen und in Scheiben schneiden. Mit Sauce servieren.

Zubereitungszeit: ca. 60 Minuten

Pro Portion ca. 279 kcal (1166 kJ)

**Minden kedves egyesületi tagunknak,
kedves olvasónknak és barátunknak
kellemes, békés karácsonyi ünnepeket és örömeinkben,
eredményekben gazdag 2016-os esztendő-t kívánunk!**

**A Magyar Egyesület vezetősége,
a Berlini Híradó szerkesztősége**

A kirándulók csapata. A felvételen jobbra Benedek László és felesége. Mellettük állva lányuk, Balázs Emese

1. NAP

Felvidéki tanulmányút – Ezt a címet adta a jubileumi egyesületi kirándulásunk számára szervezőként felkért Nick házaspár júniusi szlovákiai programunknak. Nagy várakozással tekintett a kb. húsz fős csapat az út elé, főleg azok, akikben még elevenen élt a tíz évvel ezelőtti sikeres erdélyi túránk emléke.

A szervezés annyiban volt közös, hogy az utazás nagy része Gömörország megismeréséből állt. Az előzmény: pár évvel ezelőtt Benedek László, a Gömöri Fotóklub elnöke előadást tartott szűkebb hazájáról (lásd a keretes újságvivonatot a *Felvidék.ma* c. lapból).

Az első nap – 2015. június 5. – úticélja tehát Gömörország volt, mégpedig a kb. 25 ezer lakost számláló Rimaszombat. Találkozóhe-

Néhány adat Rimaszombatról

Területe már a bronzkorban is lakott volt. Pontos alapítási dátum nem ismert, de 1268-ban említették először írásban, Rymoa Zumbota néven. Ami annyit jelent, hogy a Rima folyó melletti szombati hetivásár.

Az első kiváltságokat 1335-ben Róbert Károly adta, majd 1387-ben Zsigmond király megerősítette ezeket.

1553-tól török uralom alatt állt.

1747-ben szabad város lett.

1786 és 1790 között először Kishont vármegye székhelye, majd 1850-től ismét az.

1919-től Csehszlovákia része, pedig akkor a magyar lakosság aránya még 90% volt.

1938–1946 visszacsatolás Magyarországhoz, majd ismét Csehszlovákiához, ill. Szlovákiához került.

5 NAP FELVIDÉKEN

A berlini Magyar Egyesület Gömörben

A Gömöri Fotóklubnak már kétszer nyílt kiállítása Berlinben, 2010-ben és 2011-ben. Második alkalommal a klubelnök, Benedek László vetítéses előadást is tartott a berlini Magyar

Nagykövetség-
gen Felvidék,
ahol élünk cím-
mel, a berlini
Magyar Egye-
sület meghí-
vásának elejét téve.

Dr. Hetey László (az Egyesület akkor még elnöke, 2015 áprilisától tiszteletbeli elnöke) azzal köszönte meg az előadást, hogy az est folytatása egy gömöri kirándulás lesz, amit a jelenlévők nagy tapssal és lelkesedéssel fogadtak. Eltelt pár év, és a terv, ami akkor még csak álomnak tűnt, megvalósult: a berlini Magyar Egyesület tagjai Hans-Ulrich Moritz elnök vezetésével 2015 június elején három napot Gömörben töltöttek ...

lyünkről – a budapesti Nyugati pályaudvar melletti parkoló – délben vidáman elindultunk. Útközben többek között Hatvant és Salgótarját érintve délután még vidámban – Nick Feri italtartaléka gondoskodott róla – meg is érkezünk a háromcsillagos Hotel Zlatý Býkbe – magyarul Arany Bika –, ahova három napon keresztül a napi túrák után visszatértünk. Rövid pihenő után már várt az első programhoz a Kultúra Lovagrend helyi tagja, dr. B. Kovács István, aki kétórás sétával, gazdag tudásból táplálkozó idegenvezetéssel megalapozta addig szinte teljesen hiányzó ismereteinket Rimaszombatról, többek között Tompa Mihály költő, Ferenczy István festő és Blaha Lujza színművésznő szülővárosáról.

A nap nagyon kellemesen csengett ki, ugyanis az estét a közeli Balogtamásiban (lásd a baloldali fotót)

töltöttük a Kultúráért Gömörön és Gömörön túl Polgári Társulás székhelyén, ahol Benedek László és családja udvarukban gömöri töltött káposztával, még a Nagymamától ismert nagy kerek házikenyérrel és saját gömöri borukkal vendégelt meg bennünket. És még a helyi polgár-

mester – Gyurán Béla – is megtisztelt a jelenlétével *(felvételünkön Hans-Ulrich Moritz egyesületi elnökünkkel, e sorok szerzőjével koccint).*

2. NAP

A csodálatos első este után későn mentünk vissza a szállodába, ezért általános kérésre másnap kicsit később indultunk egy nagy környezetismertető kirándulásra, ahova dr. B. Kovács István *(fotó)* szintén elkísért bennünket.

Nagyon kanyargós, hosszú út vezetett célunkhoz, ami pár résztvevőnknek nehézséget okozott! Volker találoán megjegyezte az első szünetünkben, miután kiszálltunk a buszból: „Ez a sok kanyar olyan, mint a sör, a tizedik után már megárt!” Azonban a csodálatos tájat élvezve elérünk a Gömör megyében fekvő Csetnekre, dr. Kovács szavait idézve, egy

„Isten háta mögötti” kis városba. Hosszú, kanyargós utunk nehézségeit Feri a tízliteres boros kannával, Kati meg a pálinkás üveg továbbításával sikeresen csökkentette. Dr. Kovács útközben részletesen elmondta, hogy Gömör megyében nagyon sok nevezetes személyiség járt, többek között Móricz Zsigmond, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Petőfi Sándor és így tovább.

Tehát az első célunk **Csetnek** volt. Csetnek Rozsnyótól 13 km-re nyugatra, az azonos nevű patak partján fekszik. Magyarország nevezetes földbirtokosaihoz tartoztak az itteni tulajdonos családok.

1243-ban IV. Béla király oklevelében „Chitnek” alakban említik először, melyben a birtokot Bebek Mátyás fiainak adja. A település egykor szász bányaváros volt. 1320-ban vásártartási és vámszedési jogot kapott. Városi jogait 1328-ban Károly Róberttől kapta. A község története kezdettől fogva szorosan összefonódott a bányászattal. Egykori vízivára a 13. században épült. A várban sűrűn változtak a tulajdonosok: 1420-ban már a Csetnek család a vár ura. Csetnek László IV. László király bizalmasa volt. Továbbá tulajdonosai lettek a Horváthok, Bakosok, Andrásyak, Thökölyek, Rokfalussyak. 1700-ban a Rákócziak a gazdák, majd ismét az Andrásyaké és a Szontaghoké.

1685-ben a kurucok felégették. 1694-ben – I. Rákóczi Ferenc tulajdonában – egy másik kisebb udvarház is volt itt. 1555-ben, 1710-ben és 1739-ben pestisjárványok pusztítottak, melyek összesen 1700 áldozatot követeltek. 1759-ben Mária Terézia városi jogait megvonta, de 1781-ben II. József és 1791-ben II. Lipót Csetnek jogait újból megerősítette. 1803-ban egy nagy tűzvészben az akkori kisváros nagy része leégett. A 19. század elején a helyi ipar jelentős fejlődésnek indult, vasolvasztók és műhelyek épültek. A vasipar a 20. században indult hanyatlásnak.

Az evangélikus temploma valószínűleg 13. századi eredetű, mert 1786-ban feljegyezték, hogy egy akkor eltávolított kőszekrényen az 1286-os évszám volt látható. Ugyan-

ebben az időben készült a még a mai napig használatban levő keresztelő-medencéje is. A templomot a 15. században bővítették. Itt működik Szlovákia legrégebbi, 1492-ben épült orgonája, berendezése jórészt eredeti reneszánsz kori, gótikus stílusban készültek padjai és a „kézművesek” erkélye.

Gróh István tanár fedezte fel freskóit, amelyeket olasz reneszánsz művészek készítettek, oltárképét Hans Aachens festette.

Mellette egykor a pálosok kolostora állott, melynek alapfalai a 19. század végén még látszottak.

1910-ben a falunak 1474, többségben szlovák lakosa volt, jelentős magyar kisebbséggel.

Itt született 1793. április 9-én Szontagh Gusztáv filozófus, 1830-ban Madarász Viktor festőművész, és itt hunyt el 1704-ben Gyöngyösi István, a magyar barokk irodalom kiemelkedő költője.

Következő célunk **Rozsnyó** volt. Városnézés közben dr. Kovács részletesen elmondta a város történetét. Láttuk Andrassy Franciska szobrát, a Rákóczi-őrtornyot, a Szent Anna-templomot, a püspöki székesegyházat és a jezsuita templomot. Rozsnyó Kassától 55 km-re nyugatra, a Sajó partján, a Rozsnyói-medencében fekszik. Neve a német *Rosenauból* származik, ami rózsaligetet jelent.

Területe már az őskorban lakott hely volt, ahol megtalálták az újkőkort, a bronzkort és a vaskor emlékeit is. A bányászvárost német telepek alapították a 13. században. Oklevél először 1291-ben említi „Rosnauhana” néven, ebben III. Endre király Lodomér esztergomi érseknek adományozta a várost. 1340-ben városi kiváltságokat kapott. Luxemburgi Zsigmond király 1410-ben, majd 1496-ban II. Ulászló is újból megerősíti a város szabadalmait. A várat 1452-ben Hunyadi János elfoglalta. 1454-től a Rozgonyiaké. A város a 16. században protestáns hitre tért át. A védművek nélküli várost a török többször kirabolta és felégette. 1685. február 15-én itt szenvedett vereséget Thököly Imre Doria császári ezredestől. A Rákóczi-szabadságharc alatt 1706-ban II. Rákóczi

(Folytatás a 33. oldalról)

Ferenc Rozsnyóról kormányozta a fennhatósága alatt lévő ország-részeket, rezidenciája a Neherházban volt. Január 22-én itt döntöttek a Habsburgokat trónfosztó ónodi országgyűlés összehívásáról. 1710-ben a várost pestis, 1776-ban tűzvész pusztította. 1828-ban 751 házában 6008 lakos élt. 1776-tól római katolikus püspöki székhely, 1876-tól rendezett tanácsú szabadalmas püspöki bányaváros. A vasipar a 19. században is az ország legjelentősebb iparvidékei közé emelte. 1919. június 10-én a magyar Tanácsköztársaság hadserege átmenetileg visszafoglalta Csehszlovákiától. 1938 és 1945 között az első bécsi döntés értelmében újra Magyarországhoz tartozott. Az első világháború utáni években eltávolított Kossuth-szobrot 1939 nyarán állították vissza talapzatára, és avatták fel. 1910-ben 6565 lakosából 5886 magyar, 406 szlovák és 159 német volt. A mai napig is megtartotta jellemző háromnyelvű viselkedését. A városházán például ma is három nyelven lehet látni a feliratot: „Városháza, Rathaus, Rodnica“. A gótikus stílusban épült város volt Gömör megye legjelentősebb települése, ami még a mai napig is két főgimnáziummal rendelkezik, egy evangélikussal és egy katolikussal. A városnézés után betértünk a „Schwarzer Adler“ szálloda éttermébe, ahol már nagyon finom ebéddel vártak bennünket. Délután a **betléri** Andrassy-kastélyt (*lenti felvételünk*)

csak kívülről tudtuk megnézni, mert túl sokáig kellett volna várni egy belső vezetésre. Azonban tanúi voltunk „Sissi fellépésének“, aki többször időzött a kastélyban. Az így nyert időnként **Hanva** következő napra tervezett látogatásával töltöttük ki. Itt elmentünk Tompa Mihály költő, református lelkész sírjához, és megnéztük az emlékére kialakított múzeumot a hanvai kastélyban. A kastély egykori angolparkjában megcsodáltuk Igó Aladár népi fafaragó-, szobrász- és festőművész kiállított alkotásait. A 30 fokos melegben megtett sűrű program után Rimaszombaton még több meglepetés várt ránk. Alighogy egy kicsit megpihentünk, zuhanyzással fölfrissültünk, máris indultunk a Fótéren álló „Három Rózsa Kávéházba“. Benedekék már egy kicsit türelmetlenül vártak ránk, mert a hanvai „kiruccanás“ miatt elkéstünk. Érthető is volt a türelmetlenség, mert amikor láttuk és hallottuk, hogy milyen különleges meglepetést szerveztek nekünk, még a „szavunk is elállt“! Ugyanis a család barátja, Csendes László híres egri színész Márai Sándortól adott elő egy háromnegyed órás melodramát (*jobb oldali fotónk*). Különleges, kimondhatatlanul csodálatos élmény volt! Az ő szervezésükkel meglátogattuk a Gömöri Fotóklub legújabb, „Rimaszombat neves személyiségei“ című kiállítását, ami nagyon magas színvonalú fotókat tartalmazott. A második napunk dr. Kovács, a Benedek család,

Kati és Feri önfeláldozó vezetésével és szervezésével felejthetetlen élményként marad meg emlékezetünkben. Hálásan köszönjük!

Befejezőként az egyik étteremben már vártak ránk a vacsorával. Így kellemes légkörben, sülttel, sörrrel, borral, de egy kicsit fáradtan fejeztük be felvidéki kirándulásunk második napját.

Közös erővel írta
Marika és Terézia Steppat

3. NAP

Izgalmas nap elé néztünk, akkor is, ha még nem tudtuk. Reggel kilenckor buszra szálltunk, hogy elvigyen első állomásunkra, a Baradla-barlang szlovákiai részéhez, a Domicabarlanghoz, mely a Szlovák-karszt Nemzeti Park legismertebb és leg-hosszabb barlangja, 1995 óta az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt többi barlangjával együtt a világ természeti örökségének is része. Sajnos, víz hiányában a tervezett csónakázó túra helyett csak a gyalogos változattal tudtuk megtekinteni a gazdag cseppkőképződményeket. Néha még egy-egy denevér is el-suhant a fejünk fölött, bár szerencsére lógni láttunk többet! Volt, aki a barlangtúra előtt a hőség dacára átsétált az útnak a barlang fogadó-épületével szemközt oldalára, ahol egész sor fából faragott szobrot csodálhatott meg (jelenleg Peter Urban fényképezőgépe rejti az ezekről készült felvételeket). A barlanglátogatás és kiadós ebéd után Beretkére (szlovákul: Bretka) vitt az

utunk, ahol először is Beretkei Edit vezetésével megismerkedtünk a családja egykori lakóházában berendezett tájházzal (Meseiroda), majd tettünk egy nem is olyan rövid túrát a Murány tanösvényen a beretkei rétegektől indulva, a Trianon után a csehek által a magyarok ellen épített bunkerek romjai mellett elhaladva a Peskő-barlangig, ahol szerencsére pihenő van kialakítva és tájékoztató tábla van elhelyezve, így az ember úgy tehet, mintha olvasna, a látványt, a levegőt, a természet és a madarak hangjait élvezné, nem pedig az út viszontagságai miatt kellene valóban egy kicsit pihennie.

A dombról visszatérve, a beretkei strandfürdő mellett elhaladva a helyiek által kastélyként emlegetett Kúriába irányítottak minket kísérorink. Az 1754-ben épült, 2007-ben rekonstrukciója után ismét használatba vett barokk stílusú épület ad otthont a Gömöri Fotóklub első kastélygalériájának, néhány vendégszobának és a falu könyvtárának is. Minket is vendégül láttak, üdítővel, süteménnyel kedveskedve. A beszélgetés során megtudtunk egyet-mást a kultúráért Gömörben és Gömörön túl Polgári Társulásról, melynek keretében a Gömöri Fotóklub is tevékenykedik. Értésültünk a Krasznahorkaért kezdeményezéséről, melynek keretében akár mi is segíthetünk. Benedek László ajándékokkal is kedveskedett nekünk: plakátokat vehettünk át szemléltető anyagként a berlini óvodások, iskolások részére, német útítársaink Komárom-Esztergom megyét ismertető kiadványt kaptak, egyesületünk részére pedig elnökünk a Gömör jelképeként ismert kis kutatóhozhatta el emlékébe. Ne feledjük el megemlíteni Tornallyai Margitot, akire „Beretke hálás lakossága” által elhelyezett emléktáblája hívta fel a figyelmünket azzal, hogy „Beretke község és Gömörvármegye Nagyszonyja volt, a Református Egyház örökös támogatója, az Árvaház alapítója és fenntartója”.

Rimaszombatba visszautazásunk során a buszon még minden faluról hallhattunk néhány szót, de én csak Darvas Iván szülőfaluját jegyeztem meg: Beje...
Urban Mária

5 NAP FELVIDÉKEN (2)

TAG 4

Besuch der ungarischsprachigen Privaten Fachmittelschule in Alsóbodok (Dolné Obdokovce)

Die Schule wurde 2000 gegründet, um Ungarn in Alsóbodok und in der Region Fachausbildung in der ungarischen Sprache zu ermöglichen. Die letzte ungarischsprachige Mittelschule in der Gegend wurde in den 1970er Jahren geschlossen. Die Zahl der Ungarn und der Schüler, die am ungarischsprachigen Unterricht teilnehmen können, hat sich in den letzten Jahrzehnten reduziert. Dieser Prozess hat sich beschleunigt durch die Schließung vieler Schulen in kleineren Gemeinden durch die slowakischen Behörden, die die Ungarn stärker betraf als die Mehrheitsbevölkerung.

Nachdem die Behörden die Gründung der Schule mehrmals durch bürokratische Maßnahmen verhindert hatten, nahm die Schule schließlich als Abteilung einer bereits funktionierenden Schule in Ungarn den Betrieb auf. Nach langem Ringen mit den Behörden wurde die Schule im zweiten Schuljahr als juristische Person anerkannt.

Der Schuldirektor Boldizsár Paulisz (Foto) erzählte, dass die Schule mit 18 Schülern startete, von denen 15 in einer slowakischsprachigen Schule hätten studieren müssen, wenn es diese Schule nicht gegeben hätte. Paulisz' eigener Sohn wurde eingeschrieben, um die erforderliche Zahl von 18 Schülern zu erreichen. Paulisz unterstrich die Wichtigkeit des ungarischsprachigen Unterrichts für den Erhalt der ungarischen Gemeinde in der Gegend. 2012 hatte die Schule 76 Schüler.

<http://www.nyest.hu/hirek/mindig-jonnek-az-ujabb-kihivasok-es-ezekerot-adnak>

Die Schule bietet den Schülern Ausbildung bis zum Abitur, und seit 2003 erhalten sie auch ein Zertifikat

von dem internationalen Verband International Education Society – IES. Dieses Zertifikat bestätigt das hohe Niveau der Ausbildung und ermöglicht es der Schule, sich international zu vernetzen.

Die Schule möchte den Namen des ungarischen Grafen János Esterházy führen, der im Ort geboren wurde. Esterházy wurde während des Kommunismus als Kriegsverbrecher verurteilt und verbrachte 14 Jahre in Gefängnissen in der Tschechoslowakei und in der Sowjetunion. Sein Vergehen war es, für die Rechte der ungarischen Minderheit einzutreten und gegen die sowjetischen Massaker von Katyn 1940 zu protestieren. Esterházy war auch die Stimme der jüdischen Minderheit, als er 1942 als einziger Abgeordneter im slowakischen Parlament gegen ein Gesetz stimmte, das die Abschiebung der Juden aus der Slowakei billigte. 1993 wurde er in Russland rehabilitiert. Vertreter der ungarischen Minderheit haben seit der Wende ohne Erfolg versucht, seine Rehabilitation auch in der Slowakei zu erreichen. Auf dem Gebiet der Schule erinnern ein Kreuzweg mit 14 Stationen und eine Kapelle an den Leidensweg von Esterházy.

Edith Oltay

5. NAP

Bratislava – Pozsony – Preßburg
Mielőtt belekezdenék utazásunk utolsó napjának a leírásába, egy-két szót szeretnék ejteni arról a problémáról, amit nekem a meglá-

(Folytatás a 35. oldalról)

toogatott helyek többféle neve okozott. Azt valahogyan még meg tudom érteni, hogy a magyarok ragaszkodnak a valamikor Nagy-Magyarországhoz, ma Szlovákiához tartozó városok, falvak magyar nevének a használatához. De hogy az okostelefonomban az időjárás előrejelzésénél Rimavská Sobota helyett az szerepel, hogy „Großsteffelsdorf”, azt nem értem. Állítom, hogy száz német nem él a világon, aki kapásból – azaz Wikipédia nélkül – tudja, hogy Rimavská Sobotáról van szó, ha azt hallja, hogy „Großsteffelsdorf”, vagy netalántán Rimaszombat. És nem vagyok biztos benne, hogy a németek többsége tudja, hogy Preßburg ugyanaz, mint Bratislava és hogy Pozsony a magyar neve.

Az utolsó nap kiadós, nem túl korai szállodai reggelivel kezdődött. Egyetlen „napirendi pont” volt hátra az utazásunkból: a pozsonyi vár megtekintése.

Fél tízkor a csoportunk egy részegyalog elindult a várhegyre, de volt, aki kényelmesen taxival ment fel. Volt olyan tagunk is, aki inkább az óvárosba sétált, hogy a vár helyett megtekintse a Szent Márton-dómot, más néven a koronázó templomot, ahol 1563 és 1830 között megkoronáztak 11 magyar királyt és 8 királynét/királynőt.

Mindenki időben felért a várhegyre, s ott élvezhette a napsütést és a szép kilátást Pozsonyra és a Dunára. Mivel a megrendelt pozsonyi idegenvezető hölgy eléggé elkésett, volt időnk körülnézni. Mutogattuk egymásnak Petržalka/Ligetfalu/Engerau városrészt és a hidakat, amelyeken kocsival Magyarország felé robogva át szoktunk haladni.

A vár bejárata előtti nagy téren I. Szvatopluk morva fejedelem 2010-ben felállított lovasszobra díszlik. A szobor felállítását művészi, politikai és történeti okokból nagy kritikák érték. Nekem sem tetszett, már csak azért sem, mert egyszerűen nem találtam olyan helyet, ahonnan

rendesen le lehetett volna fényképezni.

Végre megérkezett a kedves idegenvezető hölgy, aki – figyelem! – a berlini magyar csoportnak német nyelven mutatta be a szlovák főváros egyik jelképét, a várat, ami 85 m magasán fekszik a Duna fölött. A vár

négy saroktornyos épülettömbje megjelenik a szlovák euróermék fején is.

A várdombot már pár ezer évvel időszámításunk előtt lakta az úgynevezett badeni kultúra népessége. Később a kelták, a rómaiak és a szlávok is hagytak itt nyomokat, mielőtt a nagymorva birodalom fontos központja lett.

A magyar wikipédiában erről ennyi áll: „Már a honfoglalás

előtt vár állt Pozsonyban, Braszlav pannóniai karoling hűbéres herceg erődje. A várhegy 902-től folyamatosan magyar uralom alatt volt, határvédő szerepe korán kialakult. Először 907-ben említi a mai vár helyét a Fuldai évkönyv.”

1042-ben, az I. Szent István király halálát követő trónharcok idején I. Břetislav cseh fejedelem rövid időre el tudta foglalni a várat, innen ered állítólag a város mai neve. Ekkor még csak föld-fa szerkezetű vár volt.

1420-ban a huszita harcok fenyegetései miatt nagyarányú építkezések indultak meg. 1430 körül megkezdődött a vár gótikus stílusban történő átépítése és egy 85 méter mély kút ásása is.

A mohácsi csata után a vár délnyugati tornyában őrizték a magyar koronát. Az 1535. évi országgyűlés kimondta, hogy a magyar kormány székhelye, az ország fővárosa Pozsony legyen.

1552-től 1556-ig tartott a vár reneszánsz átépítése, akkorra a várpalota kinézete kezdte megközelíteni a nap-

jainkban látható formáját. A vár 1650-ben, helyreállítási munkálatok során megkapta mai barokk kinézetét. Közel két századon át állott fenn, s országos fontosságú események színhelye lett.

Mária Terézia királynő szívesen tartózkodott a várban, az ő idejében épült a kút melletti nagy víztározó. A vár vízvezetékrendszerét Kempelelen Farkas tervezte; a vizet lovak által hajtott szivattyúk nyomták fel a Duna szintjéről vezetékeken keresztül a várudvar alatti alagsorban létesített tartályokba.

A vár 1811. május 28-án leégett, a legenda szerint hazájukból elhurcolt olasz katonák gyújtották föl. Brolly Tivadar pozsonyi polgármester felvetette a vár újjáépítésének az ötletét 1909-ben, de csak a második világháború után, 1953-ban a kommunista csehszlovák hatóságok döntöttek a rekonstrukciójáról. A palotának kész kellett lennie 1968. október 28-ára, hogy ott aláírassák a csehszlovák föderációról szóló törvényt. 2009 óta újra rekonstrukciós munkálatok folynak. Szerintem sajnálatos módon nagyon látszik a váron, hogy „új”. Az ember nem történelemtől átitatott falakat lát, hanem csak steril, vadonatúj festékeket.

Ma a pozsonyi várban a Szlovák Nemzeti Múzeum állandó kiállításai tekinthetők meg és a Szlovák Nemzeti Tanács reprezentációs termei működnek benne.

A vezetés után leballagtunk a szállodába és összecsomagoltunk. Ebéd előtt elnökünk, Uli Moritz, hálás taps közepette méltatta és megköszönte kedves útikalauzaink, Nick Kati és Feri sikeres munkáját. A sofőrnek is kedveskedtünk egy kis ajándékkal.

Ebéd után már várt bennünket a busz, hogy elvigyen Budapestre. Útközben tovább pusztítottuk a megmaradt bor- és pálinkakészletet. Pest előtt hatalmas felhőszerkezet ért bennünket, de ez sem tudta elrontani a jó hangulatot. A szakadó eső miatt nagyon rövid búcsúzkodás után szétszéledt a társaság.

Volker Zurbuchen

Themen dieser Ausgabe

Zu unseren ungarischen Artikeln

Seite 1, Seiten 4-6:

Minister Dr. László Trócsányi: Herausforderungen für die ungarische Justizpolitik und das nun wieder selbständige Justizministerium

Der Autor gratuliert zunächst zum 25jährigen Bestehen der Ungarischen Vereinigung.

Dann geht er auf Aufgaben und Tätigkeit des seit 2014 wieder selbständigen Justizministeriums ein. Im nächsten Teil seines Artikels schreibt der Justizminister über Ziele und Grundwerte der Justizpolitik, um dann schließlich auf die Bereiche der Justizpolitik einzugehen. Am Ende seines Beitrages befasst sich Dr. Trócsányi mit den aktuellen Aufgaben des von ihm geführten Ministeriums. Wer des Ungarischen nicht mächtig ist, sich aber für den Wortlaut dieses Artikels interessiert: Einfach bei der Redaktion melden, wir stellen dann eine deutsche Fassung zur Verfügung.

Seite 2:

Jubiläumsfeier der Ungarischen Vereinigung

Hans-Ulrich Moritz berichtet über den Abend am 28. März 2015 in der Botschaft von Ungarn, auf dem neben Grußworten von Botschafter Dr. József Czukor und BUOD-Chef Dr. Kornél Klement sowie einem kulturellen Rahmenprogramm der Berliner Pfadfinder der damalige Vereinsvorsitzende Dr. László Hetey im würdigen Rahmen für seine langjährige erfolgreiche Tätigkeit an der Spitze der Ungarischen Vereinigung mit dem Ritterkreuz des Ungarischen Verdienstordens – verliehen von Staatspräsident János Áder, überreicht von Botschafter Dr. Czukor – ausgezeichnet wurde.

Seite 3:

Wahlversammlung der Ungarischen Vereinigung

Beitrag zur Veranstaltung am 25. April 2015, auf der der Vereinsvorstand (Vorsitzender Hans-Ulrich Moritz,

stellvertretende Vorsitzende Dr. Mária Molnárné Jobbágy, und Vorstandsmitglieder Mária Zurbuchen und Teréz Steppat sowie Schatzmeisterin Irén Rademacher) und die Revisionskommission (Vorsitzender László Szabó, Mitglieder Mária Urban und Judit Hercegfalvi) neu gewählt wurden. Ehrenvorsitzender der Vereinigung ist Dr. László Hetey.

Seite 3:

Editorial

Dank an Körösi-Stipendiatin Katinka Szettele, die unsere Vereinigung sehr intensiv unterstützt. Mit ihrem Namen sind auch zahlreiche Artikel und Interviews in der aktuellen Ausgabe des Híradó verbunden. Katinka wird bis Mai 2016 in Berlin sein.

Unser Hausautor Géza Mogyorósi wird in Anerkennung seiner aktiven Mitarbeit an unserem Vereinsblatt ab jetzt als externer Mitarbeiter der Redaktion geführt. Die Redaktion besteht damit nun neben Géza aus dem verantwortlichen Redakteur Hans-Ulrich Moritz und den Redaktionsmitgliedern Mária Urban, Dr. Mária Molnárné Jobbágy und Volker Zurbuchen.

Seite 8:

Zeitgenössisches ungarisches Tanzfestival in Berlin

(7.-12. Dezember 2015)

Interview von Katinka Szettele mit Ágota Harmati, der Projektleiterin des Festivals über

- Besonderheiten des zeitgenössischen Tanzes
- Auswahl des Festivalortes
- ausgewählte Festivalstücke
- nationale Besonderheiten der Tänze

Seite 9:

Adorján-Ausstellung in Berlin

Katinka Szettele berichtet auch über dieses Ereignis: Ausstellung in der Botschaft von Ungarn mit Werken von Attila Adorján, die am 13. Oktober 2015 eröffnet wurde.

Seiten 10-12:

Jubiläumsinterview mit Dr. Mária Molnárné Jobbágy

Katinka Szettele führte ein sehr interessantes Gespräch mit unserer neuen stellvertretenden Vereinsvor-

sitzenden: Kindheit in Ungarn, Erinnerungen an die Heimat, 1956, Leben, Familie und Arbeit in Deutschland und in der Welt, Teilnahme am Vereinsleben.

Seiten 12-14:

Jagdscenen in Waidmannslust

Auch das zweite Jubiläumsinterview, das von Katinka mit Judit Pompéry geführt wurde, brachte interessante Details aus Leben, Arbeit, Hobby und Weltansichten der Interviewten zutage.

Seite 15:

Mentor ungarischer Stars in Berlin: József Robotka

Dieses Jubiläumsinterview – geführt von Géza Mogyorósi – legte das Hauptaugenmerk auf die Konzertorganisationstätigkeit von Musikliebhaber József Robotka, vergisst dabei aber weder den Lebensweg Józsefs noch seine Kulturagentur.

Seiten 18-19:

Seiten der Brunzsvik-Gesellschaft und der Berliner Pfadfinder

mit Beiträgen von Katinka Szettele – Gemeinsames Treffen beider Gruppen bei traditionellem Tanz und Gesang („csingerálás“) mit Violetta Balogh-Labischinski und einem Interview mit ihr und – Programm dieser Beschäftigungen bei volkstümlichem Tanz und Gesang für Kinder sowie – Zeiten des ungarischen Kindergartens (Nord: montags, Prenzlauer Berg, Süd: donnerstags, Moabit, jeweils 8.30-16.00 Uhr) und der ungarischen Schule (zweiwöchentlich samstags, Botschaft von Ungarn, 10-14 Uhr) – Rezitationswettbewerb „Goldener Apfel“: Aufruf der Pfadfinder zur Teilnahme in ungarischer Sprache)

Seite 20:

Unser Vereinsprogramm

8. Januar 2016, 19 Uhr, Collegium Hungaricum

Literaturabend auf Ungarisch: Der Dichter Jenő Dsida

Gastgeberin: Katinka Szettele

Februar 2016, Ungarische Botschaft:

Vortrag zur aktuellen Lage in Ungarn

Referent und genauer Termin werden rechtzeitig mitgeteilt.

Gedenkveranstaltung im März

Sofern die Mitglieder keine Einladung von der Botschaft erhalten, werden wir einen eigenen Abend veranstalten.

16. April 2016, 19 Uhr, Collegium Hungaricum

Jahreshauptversammlung der Ungarischen Vereinigung

Die weiteren Pläne sind teilweise noch offen. Was wir vorhaben:

8. Mai 2016, Lübben

Ganztägige „Kiezwanderung“. Führung vor Ort durch Vereinsmitglied Hendrik Szabó. Anmeldung bei: Hans-Ulrich Moritz (5620651, moritz@ungarn-in-berlin.de).

17.-19. Juni 2016:

Vereinsausflug

Das Reiseziel legen wir im Januar fest. Kandidaten sind Lübeck und Bamberg. Anmeldung dann bis Ende Februar bei Hans-Ulrich Moritz. Details folgen rechtzeitig.

8. oder 9. Juli 2016

Familientag in Grünau

Nach den gelungenen Begegnungen im August 2012 bzw. 2014 wollen wir nächstes Jahr einen dritten Anlauf für einen Familientag nehmen.

Stammtisch ab Februar wieder an jedem 1. Freitag im Monat ab 19 Uhr in der Kleinen Kneipe „Zum György“, Josef-Orlopp-Str. 44, 10365 Berlin.

Wir gratulieren

unseren Jubilaren, als da mit runden und „halbrunden“ Geburtstagen diesmal sind bzw. waren:

Anna Breier, Anikó Dobszaff, Ilona Eilers, Aranka Hoffmann, Ilse Józsa, Anna Klessmann, Gisa Nemes, Dr. Tamás Tänzer und Volker Zurbuchen

Seite 21:

Kurze Berichte zu den letzten Veranstaltungen:

– Stammtisch mit Programm am 6. November mit einem Rückblick auf die Anfänge des Berlini Híradó, unterlegt mit Musik von Zsuzsa Koncz
– Gelungener gemeinsamer Bowling-Nachmittag am 22. November mit den Mitgliedern der Ungarischen Kolonie

Wir begrüßen unser neues Ehrenmitglied!

Am 26. Oktober überreichten Vereinsvorsitzender Hans-Ulrich Moritz und Ehrenvorsitzender Dr. László Hetey der scheidenden Gesandten der Ungarischen Botschaft, Dr. Katalin Karsai – in Anerkennung der wertvollen Unterstützung, die sie der Ungarischen Vereinigung bei der Erfüllung der satzungsmäßigen Aufgaben zuteilwerden ließ – die Urkunde für die Ernennung zum Ehrenmitglied.

Programme

– Berliner Ungarische Pfadfinder Interessenten melden sich bitte bei Krisztina Szántó-Konthur (01777960291, 86@cserkesz.de).

– Ungarische Kolonie Informationen unter www.ungarische-kolonie-berlin.de
– Ungarische katholische Messen in Berlin

an jedem zweiten Sonntag im Monat um 16 Uhr, also am 10. Januar, 14. Februar, 13. März, 10. April, 8. Mai, 12. Juni 2016. Keine Messen im Juli und im August.

Ort: St. Paulus, Dominikanerkloster, 10551 Berlin-Moabit, Oldenburger Str. 46.

Seiten 22-23:

Protestantisches Gemeindeleben auf Ungarisch

– Interview von Judit Pompéry mit Benjamin Szemerei, Seelsorger der Gemeinde

– Gottesdienste: an jedem zweiten Samstag im Monat um 16 Uhr, also am 9. Januar, 13. Februar, 12. März, 9. April, 14. Mai, 11. Juni, 9. Juli 2016.

Seiten 24-27:

Géza Mogyorósis Beiträge

– Hamburger Bahnhof: Vom ältesten preußischen Bahnhof zum Museum für Gegenwart

– Grunewald – Der schönste Wald Berlins

– Küchenmaschine, MZ & Co.: Blick zurück in die DDR-Vergangenheit

– Trabant: Das Auto des kleinen Mannes

– Die lange Liste der Ausländer

– Beethoven, Bismarck und Wein: Berühmtheiten, dem Alkohol zugetan

– Sprachkenntnisse in der Politik: Welche Sprachen Politiker beherrschen

Themen dieser Ausgabe

Zu unseren ungarischen Artikeln

– Möhren, Rettich und Nüsse: Vegetarier auf dem Vormarsch

Seite 28:

Heimkehr

Ein Beitrag von Katinka Szettele über einen Dokumentarfilm von Réka Pignitzky, vorgeführt am 23. Oktober 2015 im Collegium Hungaricum.

Seiten 28-29:

Bücherecke

Von Géza Mogyorósi, Csilla Major und Katinka Szettele werden vorgestellt:

– Géza Mogyorósi: Berlin nonstop *Berlin auf 96 Seiten. Ein neuer Band im 25. Jahr der Deutschen Einheit*

– Csaba Gidó: Eisenkutsche und Lokomotivendampf *Geschichte der Eisenbahn im Seklerland auf 300 Seiten*

– Brian Doyle: Verlass das Schiff nicht!

Ein Abenteuerroman „zur See“

Seiten 30-31

Rezeptecke: Wilde Ideen

Wildgerichte zum Jahresende. Ein Hauch von Fest durchzieht diese Rezepte:

Entenbruststreifen mit Pfirsich
Rehmedaillons in Pilzsaucen
Wildschweinbraten mit Pilz-Gnocchi
Ein Rezept gibt es auch auf Deutsch.

Seiten 32-36

Vereinsausflug im Juni

Hans-Ulrich Moritz, Teréz und Marika Steppat, Mária Urban, Edith Oltay und Volker Zurbuchen lassen die erlebnisreichen Tage im ehemaligen Oberungarn noch einmal aufleben

(mehr Bilder siehe auf Seiten 39-40)

Skanzen Beretke I.

Themen dieser Ausgabe

Zu unseren ungarischen Artikeln

*Skanzon Beretke II.**Auch unseren Reiseleitern Kati und Feri Nick ist bei diesem Spaziergang das sehr warme Wetter anzusehen.**Unser Hotel
„Zlatý Byk – Goldener Stier“
in Rimaszombat (Großsteffelsdorf)*

Seite 39

**Neuer Botschafter
in Berlin**

Dr. Péter Györkös ist Ungarns neuer Botschafter in Berlin, nachdem Dr. József Czukor nach Beendigung sei-

ner Tätigkeit in Berlin Anfang Oktober nach Ungarn zurückgekehrt ist.

In diesen Tagen nimmt nun auch die Gesandte Dr. Katalin Karsai Abschied von Berlin. Bald werden wir den neuen Gesandten begrüßen können.

Ihnen Allen beste Wünsche für ihre weitere Arbeit bzw. ihre verantwortungsvolle Tätigkeit in Berlin.

Seite 40

**Rätsel: Fragen zum
20jährigen Bestehen
des Berliini Híradó**

1. Wann wurde die erste Ausgabe des Blattes von Ferenc Drimál fertiggestellt?
2. Welches war die einzige Ausgabe, die auch mit einigen farbigen Seiten erschien?
3. Wer entwarf das Layout des Blattes?
4. In welchem Jahr erschien der Híradó nur einmal?
5. Welches ist die älteste Rubrik der Zeitung?

Und um das Ganze noch etwas komplizierter zu gestalten: auf eine der Fragen können zwei richtige Antworten gegeben werden...

**Auflösung des Rätsels
aus Nr. 39**

Wir hatten nach einigen Persönlichkeiten gefragt, die Auftritte im Deutschen Bundestag hatten.

Links oben: Bronisław Komorowski, der frühere polnische Staatspräsident
Links unten: Václav Havel, der frühere tschechoslowakische Staatspräsident
Mitte: oben Nelson Mandela, der frühere südafrikanische Staatspräsident, darunter Papst Benedikt XVI., darunter Kofi Annan, der frühere UNO-Generalsekretär

Rechts unten: Literatur-Nobelpreisträger Imre Kertész

**Új nagykövet,
új követ**

Október elején befejezte berlini tevékenységét Dr. Czukor József nagykövet.

Ezúton is meg szeretnénk köszönni – a nagyköveti posztján a berlini és németországi közéletben betöltött fontos szerepén, az itt elvégzett kiváló munkán túl – a több éven keresztül fenntartott jó együttműködést, a sokrétű támogatást egyesületi rendezvényeinkhez, és nem utolsósorban az újságunkba írt hozzászólásokat.

Az új, ugyancsak felelősségteljes és bizonyára érdekes, izgalmas munkához sok sikert kívánunk!

Egyben köszöntjük nagyköveti állomáshelyén Dr. Györkös Pétert, aki

Magyarország brüsszeli képviselőének éléről „jött át” Berlinbe. Megígérjük, megteszünk mindent annak érdekében, hogy a Nagykövetség és egyesületünk között a jövőben is baráti és kölcsönösen hasznos legyen az együttműködés. Eredményes munkát kívánunk Németországban!

És még egy búcsú. A napokban befejezi berlini tevékenységét dr. Karsai Katalin követasszony is, akinek főleg azért tartozunk hálával, mert négy éven keresztül aktuális magyarországi információkkal nyitotta meg nekünk a mindenkor új évet.

Biztosak vagyunk benne, hogy hivatali utóda is rendelkezésünkre áll érdekes előadásokkal...

Megfejtés

Előző számunk 37. oldalán Mogorósi Géza a Nixon, Putyin és a többiek című írásában felvonultatott számos külföldi, illetve vendégszónokot, akiket az elmúlt évtizedekben az a megtiszteltetés ért, hogy a Bundestag képviselői előtt felszólalhassanak. Hatot kiragadtunk közülük: Balra fent: Bronisław Komorowski volt lengyel államfő, lent Václav Havel volt csehszlovák elnök, jobbra fentről lefelé Nelson Mandela volt dél-afrikai államfő, XVI. Benedek pápa, majd Kofi Annan volt ENSZ főtitkár és Kertész Imre Nobel-díjas író.

Rejtvény

Mivel a Berlini Híradó idén jubileumot ért meg, ezúttal egyesületi lapunkkal kapcsolatban kérdezzük.

1. Mikor készítette annak idején Drimál Ferenc a Híradó legelső számát?
  2. Melyik volt az egyetlen szám, amely néhány színes oldallal jelent meg?
  3. Ki tervezte a lap layoutját?
  4. Melyik évben jelent meg az újságnak csupán egy száma?
  5. Melyik a Híradó leggyakrabban megjelent rovata?
- Kicsit bonyolítottuk még a rejtvényt: az egyik kérdésre két helyes válasz adható...

40. szám
2015/16. tél

– a berlini magyarok, barátaik és vendégeik lapja

A Magyar Egyesület Berlin e.V. belső kiadványa

A Berlini Híradó Szerkesztősége

„A Magyar Kultúra értékeinek németországi terjesztése terén
kifejtett magas színvonalú tevékenységéért”

a Magyar Köztársaság Oktatási és Kulturális Minisztériumának miniszteri elismerésében részesült.

Felelős szerkesztő: Hans-Ulrich Moritz, e-mail: moritz@ungarn-in-berlin.de

A szerkesztőség tagjai: Dr. Molnárné Jobbágy Mária, e-mail: molnar@ungarn-in-berlin.de,
Urban Mária, e-mail: urban@ungarn-in-berlin.de, Volker Zurbuchen, e-mail: zurbuchen@ungarn-in-berlin.de,
külső munkatárs: Mogorósi Géza

Lapunk layoutját tervezte: Drimál Ferenc †

Postacím: Magyar Egyesület Berlin e.V., c/o Hans-Ulrich Moritz, Suhler Str. 102, 12629 Berlin
Egyesületi bankszámla: Deutsche Bank, IBAN: DE 49 100700240 398787200, BIC: DEUTDE33HAN

Terjeszti az egyesület tagsága a berlini és németországi magyarok és barátaik körében.
A nem szerkesztőségi cikkek tartalmáért felelősséget nem vállalunk; az azokban hangoztatott vélemények nem minden esetben egyeznek meg a szerkesztőség, avagy a Magyar Egyesület Berlin e.V. véleményével.
A szerkesztőség a felkérés nélkül beküldött cikkeket és képanyagot nem őrzi meg és nem küldi vissza.

A lapunkban közzétett német nyelvű cikkek magyar fordítása a szerkesztőségénél kérhető.